IL FOCOLARE

Hod I. KASTRYČNIK - LISTAPAD 1950 Nr. 2-3

ŹNIČ

Biela-ruskaja reli-hijna- adra-dženskaja ča-sopiš

Adres Redakč: Roma, v. Corsica 3 || Hadav. padp. 3 dlr. 1 paasobn. 20 cent.

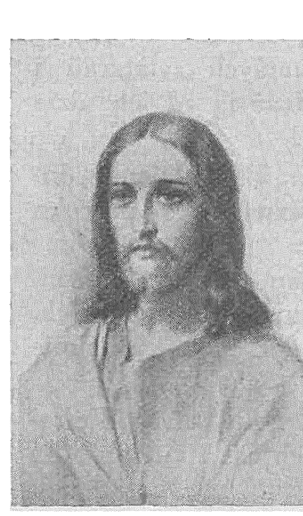
ZMIEST

PAD ŚCIAH!

Štoraz vyšej i zlasniej pieniacca j rastuć chvali patopu. Štoraz hrazniej bliskaje ŭ ciemry zlaviesnych tumanaŭ, jakimi spavita siannia dola Europy. Štoraz bolej zablytvajecca susvietny kryzys. Vierchavodziačyja kultury j cyvilizacyj hraznuć u bludnaviersčym ci biazviersčym materjalizmie. Totalny imperjalizm dziaržavaŭ, militaryzm, arhanizacyja, neonavuka, kapital, padajuć i zvodziać; padstavy ladu chistajucca, ulady biantežacca.

Skaštavali z dreva zabaronienaha... Vočy, adkrylisia, ale na soram, i hanbu dy biazdolle. I čucion holas Božy ŭ strašennych padziejach, asabliva apošniaha dziesiacihodzdzia, dy ŭ pahražajučaj budučyni...

Niačuly j blizaruki palityčny *nataŭp naahul*, byccamby holasu hetaha nie adčuvaje, zahrobšysia ŭ zasažanych harškoch da zamieševannia kašy hramadzkich reformaŭ, ci da vynachadu bombaŭ. Bolš adnak čulaja j *dabačvajučaja* častka jaho pačynaje ciamić, što zbaŭlennia spadziavacca nielha ad samych tolki raznikoŭ dy chlebapiokaŭ, ci bombamajstraŭ narody bo, jak spraŭdzilasia, žyvuć nie samym tolki chlebam...

Častka hena idejnasmielaj akcyjej spryčynila toje, što iz-za chmar patopu idzie k nam novaja Europa, ŭstajučaja, by fenix z popielu, kab u ziamlu zrytuju bombažaleznym naroham ciažkich kryvavych pieražyvanniaŭ *i dosledaŭ*, kinuć ziernie Božaha Valadarstva; hetaž Europa (1) chyscijanskaja, faktyčna katalickaja (2), ci paznajacie jaje? Staracennaje vino ŭ *miachi* novyja *ŭlivajecca; niestarejučyja idei* ŭ novych ci adnoŭlenych dušach zdziajsniajucca...

'Partyi' joj užo nia vystarčajuć. Z vysi Apostalskaha Pasadu damahajecca jejny Ajciec ŭsieahulnaj dziejnasci, katalickaj, nadpartyjnaj. Pryjchodzicca joj niaraz inakš dumać, havaryć dy pastupać inakš, čym partyi j partyjniki. Dahetulešnija pustakličy joj nia vystarčajuć, jana bo nastrojena pakatalicku; toje, što ŭ sercy j na vusnach - sviecić i na advažnym čale dy haryć u dalanioch žadobaj čynu. Tamu cely *sviet* užo viedaje chto jana j čaho žadaje. Zadaje być universalna-zadziniajučaj nadpartyjej staronnikaŭ Boha-Centru. Takoje partyjnasci žadaŭ Vialiki Pius, kali pierad tryccacciu hadami kazaŭ: Adna tolki josć partyja ladu, jakaja sapraŭdy moža ŭniasci ŭ našyja ŭzburanyja suadnosiny zhodu, heta partyja staronnikaŭ Boha. Vos henu-pieradusim partyju treba umacoŭvać i šyryc. Jejnaja prahrama j sciah - heta Boh.

Jana, taja adradžajučajasia Europa, damahajecca siannia pravoŭ Bohu. Razam z Halavoju Chryscijanstva choča nànava Bohu addać valadarstva nad svietam, nad žyćciom publična-hramadzkim, dziaržaŭnym, ustavadaŭčym, adnamu Bohu, nasupierak raŭnapraŭstvu many — z Praŭdaj, zla — z Dabrom, hrachu — z Najsviaciejšym Pryhastvom. Jana ŭsim tym, chto ačmučaje miram *i žyćcialadam biaz* Boha, abjaŭlaje vajnu, kab uhruntavać sapraŭdnuju zhodu i lad, u jakim i palityka stalasiab službaju Bohu, ŭ jakim zloškodnaje razdvajennie miž isnarelihijej i žyćciom publična-hramadzkim, haspadarskim, bylob vykaraniena

Sučasny sviet — niavolnik chaosu — vyciahvaje ruki, malačy ratunku, čakajučy vybaŭlennia. Idzie, nablіžajecca, toje vybaŭlennie. Vočy nieskaliečanyja bialmom jaho bačać, mazhi j ruki niesparaližavanyja prastujuć, mosciać jamu darohi... Adyz adzir tolki sapraŭdny josć Vybaviciel, adzin u sensie viakoŭ i ŭ sensie poŭnaŭladnasci, jakomu niepadzielna « dana ŭsialàkaja ŭlada na niebi - j na ziamli » (Mt. 28, 19). heta Toj na sciahu jakoha čytajem: Ja Daroha i Praŭda i Zyćcio; heta -Chrystus Usiespadar. Jahona ŭsiespadaravannie nad svietam, ŭsiechrystyjanizacyja svietu - heta vybaŭlennie svietu.

* * *

Braty Bielarusy! Ci Vy ŭsie užo i vašy idealy staicie pad hetym sciaham?

Spiašecie!

Bo vun inšy « vybaviciel » pa vas siahaje - toj, na sciahu jakoha palymieje Lucyparava: « Daloj Boha! » čyrvanieje zaharava spahudyzorki prymusovaha, tonučaha ŭ mory sloz i kryvi, ščascia... Poŭny niehadzi čyrvony Kastryčnik intronizavaŭ jaho, kab sdetronizavać Taho, Kaho naš idejnapabožny, ražancovy Kastryčnik tužna pryzyvaŭ, slaviŭ i ŭkaranavaŭ...

Spiašecie!

Nablіžajecca rašučaja *rasprava* — za Vašu čalavieču česć, za Vašu volu, sumlennie i zbaŭlennie! Rasprava — za najvyšejšuju, za apošniuju reč!

---

1) Razumiejecca ŭsiesvietnaja Europa, ŭ sensie cyvilizacyjna-chryscijanskim, nie terytoryjalnym.

(2) Hreckaie « katolikę » panašamu abaznačaje « ŭsieahulnasć ».

Evanelia pavodla Šv. Mataŭša.

RAZDZIEL 2.

1. Dyk kali Jezus naradziŭsia ŭ Betlejemie Judejskim u dni karala Herada, vos Mudracy z uschodu pryjšli ŭ Jeruzalim

2. i kažuc: Dzie josc što naradziŭsia karol Judejski? Bo my bačyli zorku jahonu na ŭschodzie i pryjšli pakłanicca jamu.

3. Pačuŭšy heta karol Herad, stryvožyŭsia, a z jim uvies Jeruzalim.

4. I sabraŭšy ŭsich staršych sviàtaraŭ i knižnikaŭ narodu, daviedvaŭsia ad ich, dzie mieŭ Chrystus naradzicca.

5. Jany-ž skazali jamu: U Betlejemie Judejskim, bo hetak napisana praz praroka (Mich. 5, 2).

6. « I ty, Betlejemie, ziamla Judejskaja, ničym nia mienšy spamiž kniastvaŭ Judejskich, bo z ciabie vyjdzie pravadyr, što kiravacimie narod moj Izraelski ».

7. Tady Herad tajkom paklikaŭšy Mudracoŭ, rupna vyviedaŭ ad ich čas zjaŭlennia im zorki.

8. I pasyłajučy ich u Betlejem, skazaŭ: Idziecie j raspytajcie dobra ab dziciaci i, kali znojdziecie, paviedamcie mnie, kab i ja pajšoŭšy, pakłaniŭsia jamu.

9. Jany, vysłuchaŭšy karala, adyjšli. I vos zorka, jakuju bačyli jany na ŭschodzie, jšła pierad imi, až pakul pryjšoŭšy nia supyniłasia nad miejscam, dzie było dzicia.

10. A ŭbačyŭsy zorku, jany ŭzradavalisia nadta vialikaj radasciu.

11. I, ŭvajšoŭšy ŭ dom, znajšli dzicia z jakonaj matkaj Maryjaj i ŭpaŭšy, pakłanilisia jamu; dy adčyniŭšy skarby svaje, achviaravali jamu dary: zołata, kadzidła j mirru.

12. I, atrymaŭšy adkaz u snie, kab nie viartalisia da Herada, inšaj darohaj viarnulisia ŭ svoj kraj.

13. Kali-ž jany adjechali, vos anieł Božy zjaviŭsia ŭ snie Jazepu, kažučy: Ustan, vazmi dzicia i matku jaho dy ŭciakaj u Jehipiet i budz tam dakul nie skažu tabie; bo Herad šukacimie dziciaci, kab zahubic jaho.

14. Jon, ustaŭšy, ŭziáŭ unačy dziciatka j matku jahonu dy pajšoŭ u Jehipiet.

15. I byŭ tam až da Heradavaj smierci, kab zbyłosia skazanaje Hospadam praz praroka, jaki havora (Oz. 11, 1): « Z Jehiptu paklikaŭ ja syna majho ».

16. Tady Herad, bačačy, što mudracy zviali jaho, vielmi razhnievaŭsia i, pasłaŭšy, vybiŭ usich dziaciej, što byli ŭ Betlejemie dy ŭ va ŭsich akolicach jaho ad dvuch hadoŭ i nižaj, zhodna z časam, ab jakim byŭ ad mudracoŭ dapytaŭsia.

17. Tady zbyłosia zapavieščanaje praz praroka Jeremija (31-15), kažučaha:

18. « Hołas byŭ čutny ŭ Ramie, płač naŭzryd vialiki; Rachela hałosiačaja pa dzieciach svaich nie chacieła suniacca, bo ich niamašaka ».

19. Pa smierci-ž Herada, vos anieł Hospadaŭ zjaviŭsia ŭ snie Jazepu ŭ Jehipcie

20. j kaža: Ustan, vazmi dziciatka j matku jahonu dy jdzi ŭ ziamlu Izraelavu, pamiarli bo tyja, što šukali dušy dziciaci.

21. Jon ustaŭšy, ŭziaŭ dziaciatka j matku jahonu dy pryjšoŭ u ziamlu Izraelavu.

22. Ale pačuŭšy, što ŭ Judei panavaŭ Archelaj na miejscy backi svajho Herada, pabajaŭsia tudy jsci j, pierasciarežany ŭ snie, pajšoŭ u miežy Halilejskija.

23. I, pryjšoŭšy, asieliŭsia ŭ miescie, zvanym Nazaret, kab spoŭniłasia zapavieščanaje praz prarokaŭ: Nazarejem budzie zvacca. (Sudz. 13, 5).

---

1) « Judejski » skazana tamu, kab adrožnić ad inšaha Betlejemu ŭ Halilei. Herad Vialiki panavaŭ ad 40 hodu pierad Chystusam da 2 abo 3 pa naradženni Chr.

Nazoŭ « mudracy » abo « mahi » nasili persidzkija i *babilonskija vučonyja, što rabili dosledy ŭ pryrodzie, asabliva* sladzili bieh zor. Kolki ich pryjechala na paklon Chrystu, Evanelija nie padaje, taksama nie padaje ichnich imionaŭ; adyž na asnovie vusnaha staradaŭnaha pierakazu pryniata ŭ chyscijanstvie dumać što ich bylo troch i nazyvalisia; Kaspar, Melchior i Baltazar. Nazyvajuć ich takža karalami, bo praŭdapadobna byli jany niejkimi načalnikami svaich rodaŭ ci plamionaŭ.

2) Ci zorka byla na ŭscodzie sonca — niama viedama, bo mudracy jechali nie na ŭschod sonca, a na zachad — u Palestynu. Slova « na ŭschodzie » tut tre razumieć u sensie *dziejačasu, nia miejsca. Čakannie Mesyjaša bylo pašyrana* ŭ tuju poru takža i siarod pahanskich narodaŭ, jakija čuli i ab praroctvie Balaama (Ličb. 24, 17), što « Paŭstanie zorka z Jakuba », dyk jak tolki mudracy ŭbačyli ŭschodziačuju zorku (cudoŭnaje zjavišča sviatla, bo havorycca « jšla »), puscilisia ŭ toj kraj, dzie žyli naščadki Jakuba, u Palestynu. Tady utrymoŭvalasia prakanannie, što zory mieli vialiki ŭplyŭ na ludzkuju dolu.

3) Herad stryvožyŭsia, bo narodziny novaha karala

pahražali jamu j jahonaj dynastyi; a Jeruzalim stryvožyüsia tamu, što bajaüsia novaha tyranstva z boku Herada.

11) Mudracy uvajšli ü *dom*, u jakim žyla Najsviaciejšaja Siamja uže ü samym Betlejemie. Bo Sv. Jazep spačatku pajšoü u Jeruzalim, kab tam u sviatyni achiaravać Jezusa Bohu, a pasla viarnuüsia ü Betlejem, naniaü tam dom i maniüsia asiesci tam nazaüsiody. Adyž Boh inakš pakiravaü. Mudracy achviaravali Jezusu zolata jak karalu-valadaru, kadzidla jak sviataru, a mirru jak čalavieku. Na üscodzie byü zvyčaj, što nichto nie zjaülaüsia pierad valadaram biaz darunkaü. *Mirra - heta pachučaja horkaja plyn, što vyciakaje z balzamovaha dzierava, tak jak našaja žyvica.* Užyvalasia na üscodzie da balzamavannia ciela.

12) Najsv. Siamja žyla ü Jehipcie pasiarod tamašniej žydoüskaj kalonii niadoüha, paru hod.

15) *Praročyja slovy adnosiacca biespasiarednia da Izraela, da Chrystusa tolki typična.*

16) Ad pieršaha zjaülennia zorki prajšlo nia bolej jak dva hody, dyk Herad, vydajučy kryvavy zahad, byü peüny, što zahubić i Jezusa.

18) *Rachela byla žonkaj patryarchi Jakuba (Izraela) i* praz heta jakby matkaj usich Izraelitaü. Jana byla pachavana blizka Betlejemu. *Zabivannie dziaciej, tak jak daüniej vyhaniannie ü Babilonskuju niavolu, bylo vialikim bolem dla* matki Izraelskaha narodu. Rama - miesta ü Judei, praz jakoje žydy prajchodzili, hnanyja ü Babilonskuju niavolu.

RAZDZIEL 3.

1. A ü henyja dni pryjšoü Jan Chrysciciel, navučajučy ü pustyni Judejskaj

2. i kažučy: Pakutujcie, bo nablizilasia valadarstva niabiesnaje.

3. Heta bo toj, ab jakim havaryü prarok Izaj (40, 3) kažučy: « Hołas kličučaha ü pustyni: rychtujcie darohu Usiespadara, prastujcie sciežki Jahony ».

4. Sam-ža Jan mieü adziežu z viarbludavaj šersci j ramienny pojas na svajoj pajasnicy, a jadoju jahonaj była žamiara i lasny miod.

5. Tady vyjchodziü da jaho Jeruzalim, i üsia Judeja, i üvies kraj kala Jardanu,

6. i chryscilisia ü jaho ü Jardanie, spaviadajučysia z hrachoü svaich.

7. A bačačy mnoha faryzejaü i saducejaü, jakija jšli da jaho chryscicca, kazaü im: Rodzie hàdavy, chto vam pakazaü uciakac ad nadychodziačaha hnievu?

8. Cyniecie-ž płod dastojny pakuty.

9. I nia važciasia havaryc samy ü sabie: « Ajca majem Abrahama », bo kažu vam, Boh moža z hetych kamienniaü padniac synoü Abrahamu.

10. Bo üže j siakiera da karennia drevaü pryłožana: dyk kožnaja dzierava, jakoje nie daje dobraha płodu, budzie sciata j kinuta ü vahon.

11. Ja to chryšču vas vadoju na pakutu, ale toj, sto pa mnie pryjdzie, dužejšy za mianie i ja nia vart niasci abutak jahony. Jon vas chryscicimie ü Duchu Sviatym dy ü vahni.

12. Viejała jaho ü ruce jahonaj i ačyscic svoj tok, i zbiare pšanicu svaju u sviran, a miakinu spalic ahniom niauhasnym.

13. Tady pryjšoü Jezus z Halilei na Jardan, da Jana, kab u jaho chryscicca.

14. Adyž Jan nie dapuskaü jaho, kažučy: Ja pavinien byc achryščany taboju, a ty prychodziš ka mnie?

15. Ale Jezus skazaü jamu ü vadkaz: Pakin ciapier, bo hetak nam vypadaje spoünic usiu spraviadlivasc. Tady dapusciü jaho.

16. I achryščany Jezus zaraz-ža vyjšaü z vady - i vos adčyniłasia jamu nieba i üvidzieü Ducha Božaha, jaki spuskaüsia, by hołub, i zychodziü na jaho.

17. A vos hołas z nieba havoračy: Heta syn moj mily, ü jakim maju üpadobu.

---

1) « U henyja dni » h. zn. tady, kali Jezus prabyvaü jašče ü Nazarecie (Mk. 1, 2 - 18; Lk. 3, 3 - 18) vystupiü sv. Jan Chrysciciel.

2) « *Valadarstva niabiesnaje* » abaznačaje *tut* duchovaje valadarstva, založanaje Chrystom na ziamli, jakoje my nazyvajem Kasciolam (Subožniaj) Katalickim, Pakuta Adčyniaje üvojscie ü hetaje valadarstva.

4) Toj gatunak žamiary, jakoju žyviüsia Jan, nazyvaüsia šarančoju, jakuju üschodnija ludzi loviać, sušać jaje na soncy, abo prysmažvajuć na vahni i jaduć. A lasny miod - heta miod dzikich pčolaü, abo sok, jaki vyciakaje z drevaü dy inšych rascin.

6) Chrost Jana nia byü zvyčajnym žydoüskim rytualnym abmyvanniem, ani sakramentalnym chrostam, adpuščajučym hrachi, jak majemo ü chryscijanstvie, a byü tolki symbaličnaj formaj kajannia, pakuty za hrachi. Jon padrychtoüvaü *da* pryniaćcia Zbaviciela j jahonaha chrostu z Ducha Sv j ahniu, što adpuščaje hrachi j daje ahon usviačajučaj laski Božaj.

7) Faryzei (adapryčnienyja) fanatyki nacyjanalnaha šovinizmu i čysta vonkavaha vykonvannia Majziejevaha Zakonu. Saducei - *sekta materjalistaü i sybarytaü uvažajučyja* siabie za pastupoücaü; siabrami jaje byli pieravažna pradstaüniki vyšejšych klasaü. Uziali nazovu ad *archisviatara* Sadduka.

9) Zydy prakanany byli, što üzo samo pachodžannie ad Abrahama daje im prava da budučaha valadarstva Božaha i da zbaülennia.

10) « Siakiera, pryložanaja da karennia », abaznačaje tut blizkuju niebiaspieku sudu j kary Božaj (rymski mieč).

11. « Budzie chryscić Ducham Šv. i vahniom » - heta znača ahniom lubovi Božaj, krynicaj jakoje josć Duch Sviaty. Ahon tut josć znakam laski Ducha Sviatoha.

13. Jezus, pryjmajučy chrost ad Jana, daü pryklad pakory i pakazaü. što biare ne siable ciažar našych hrachoü. Pry hetym Jezus abjaülajecca narodu jak Mesyjaš.

16) *Jan Chrysciciel üzhledzieü Ducha Sviatoha, jak*

halubka i pačuü holas Božy. U Starym Zakonie Boh zjaülaüsia pieravažna pad vidam ahniu, malanak i bur, kryšačych skaly, ai ü Novym Zakonie Duch Sv. zjaülajecća üže pad vidam lahodnaha halubka. Boha-ž jak Ducha nichto nikoli nia bačyü, bo duchovyja istoty nie padpadajuć pad naš zrok.

17) Boh Ajciec sćviardžaje tutaka, što Jezus josć Jahonym Synam. Heta bylo pieršaje vidavočnaje sćvierdžannie isnavannia Sv. Trojcy: Boh Ajciec abjaviusia ü holasie, Boh Syn - u ludzkim ciele, a Duch Sv. ü formie halubka.

RAZDZIEL 4.

1. Tady Jezus byü zaviedzieny Ducham u pustyniu dziela spakusy ad niačystaha.

2. A kali prapaščiü sorak dzion dy sorak nočaü, potym pačuü holad.

3. I prystupiüšy spakusnik skazaü jamu: Kali ty Syn Božy, skažy, kab hetyja kamienni stalisia chlebam.

4. Jon-ža ü adkaz skazaü jamu: « Nie adnym chlebam žyvie čalaviek, ale kožnym slovam, vychodziačym z vusnaü Božych » (Pt. Pr. 8, 3).

5. Tady üziaü jaho niačysty ü sviaty horad i pastaviü jaho na kryle sviatyni,

6. dy skazaü jamu: Kali ty Syn Božy, kinsia üniz; bo josc napisana: « Sto aniołam svaim zahadaü ab tabie i na rukach paniasuc ciabe kab časam nia üdaryü ab kamien nahi svaje » (Ps. 90, 11-12).

7. Skazaü jamu Jezus: Takža josc napisana: « Nie spakušaj Boha Spadara tvajho » (Pt. Pr. 6, 16).

8. Iznoü biare jaho niačysty na haru vielmi vysokuju j pakazvaje jamu üsie vaładarstvy svietu i słavu ichniuju

9. dy kaža jamu: Dam tabie üsio heta, kali üpaüšy pakłonišsia mnie.

10. Tady skazaü jamu Jezus: Adyjdzi, šatan! Napisana bo: «Bohu Spadaru tvajmu kłaniajsia i jamu adnamu słužy » (Pt. Pr. 6, 13).

11. Tady pakinuü jaho djabał - i vos aniołу prystupili j słužyli jamu.

12. Dačuüšysia, Jezus, što Jan byü vydany, adyjšoü u Halileju

13. i, pakinuüšy miesta Nazaret, pryjšoü i asieü u Kafarnaumie prymorskim, u hranicach Zabulon i Neftalim,

14. kab spoüniłasia skazanaje prarokam Izaijam (9, 1-2):

15. « Ziamla Zabulon i ziamla Neftalim, daroha prymorskaja za Jardanam, pahanskaja Halileja!

16. Narod, što siadzieü u ciemry, üiledzieü sviatło vialikaje i tym, što siadzieli ü krainie cieniu smierci, jasnasc zazziała ».

17. Z taho času pačaü Jezus abviaščac i kazac: pakutujcie, bo prybliziłasia vaładarstva niabiesnaje.

18. A prachodziačy kala mora Halilejskaha, Jezus ubačyü dvuch bratoü, Symona, zvanaha Piatrom, i Andreja brata jahonaha, zakidajučych sieci ü mora, byli bo rybakami

19. i skazaü im: Idziecie za mnoju, a ja zrablu vas rybakami ludziej.

20. I jany zaraz-ža, pakinüšy sieci, pajšli za im.

21. A jdučy adtul dalej, ubačyü dvuch druhich bratoü: Jakuba Zebedejavaha i Jana, brata jahonaha, z ichnim Backam, Zebedejem, u łodcy praviačych svaje sieci, i paklikaü ich.

22. A jany vòmih, pakinuüsy sieci j backu, pajšli za im.

23. I abchodziü Jezus usiu Halileju, navučajučy ü ichnich bažnicach i abviaščajučy evaneliju vaładarstva j azdaraülajučy üsiakuju chvarobu i üsiakuju niemač u narodzie.

24. I razyjšlisia čutki ab im pa üsioj Syryi i prynosili da jaho üsich niadužych, apanavanych rožnymi chvarobami j prypadkami, i majučych niačystych, i lunatykaü, i sparaližavanych, i azdaraülaü ich.

25. I jšli za im vialikija hramady z Halilei, i Dekapolu, i z Jeruzalimu, i z Judei, i z-za Jardanu.

---

1) Pustynia hena pavodla staradaünych pierakazaü, lažyć miž Jerychonam i Jeruzalimam, dzie šmat biazludnych mieisc harystych. Chrystus byü tudy zaviedzieny Sv. Ducham, što zjaviüsia byü nad jim padčas chrostu. Niačysty prystupiü da Jezusa ü calaviečym vyhladzie. Praz kušennie Zbaviciel chacieü navučyć, jak pieramahać spakusy, ad jakich nichto nia josć zabiaspiečany. Adnačasna pakazaü Chrystus, nakolki jon vyšejšy ad spakusnika.

2) Praz 40 dzion i 40 načej, budučy ü malitaünym zachaplenni, nie adčuvaü Chrystus holadu, potym adnak ludzkaja natura jahona pačula slabasć, dajučy hetym nahodu da spakušennia jaje abydnymi ludzkimi žadobami: jady, slavy i ülady.

3-4) Djabal maniüsia daviedacca, ci Chrystus sapraüdy josć Synam Bažym, Mesyjašam. Jon chitra kusić: halodnamu sulić chleb. Adyž Zbaviciel nia daüsia pierachitryć: nie samy — adkazvaje — tolki chleb patrebien da žyćcia, ale j duch silny, Slovam Dožym. Dyj chvalšyva jon caniüby svajo ciela, kab dla padtrymannia jaho, chapaüsia za cudadziejstva suproć Božaj voli.

5) Sviatym horadam tut nazyvajecca Jeruzalim.

6) Dalej spakušaje niačysty Jezusa slavalubstvam: kali jon skočyć z vierchu sviatyni i ničoha jamu nie stanieсca, to narod adrazu moža pryznać jaho za Mesyjaša. Bo žydy üjaülali sabie Mesyjaša jak mahutnaha volata, jaki prydzie prosta z nieba, niesieny na rukach aniolaü. Adyž Chrystus adkidaje j hetu spakusu, kab nie paćviardžać pamylkovaha pahladu narodu na Mesyjaša.

9) Užo nie spakušaje jak Šyna Božaha, a jak čalavieka, sulačy jamu bliskotnasć chvalšyvaha mesyjanskaha valadarstva.

12) Evanelist paminuü tut daüžejšy pobyt Zbaviciela ü Judei (I. 2, 13). Zavidlivyja faryzei vydali sv. Jana ü ruki Herada Antypy-syna Herada V. što vyhubiü niavinnyja *dkieci ü Betlejemie. Herad Antypa mieü uladu nad* Halilejej i Perejej.

13) Takasama ab pabycia ü Nazarecie Evanelist tolki naciknuü. Zamiest Nazaretu, Kafarnaum ciapier budzie miestam Zbaviciela. Zabulon i Neftalim heta byli dva izraelskija, pakalenni z pamiž 12 ci asielenych u Halilei.

14) U Nazarecie Jezusa nia pryniali, a naviet pamykalisia jamu smierć zrabić, dziela hetaha Jezus vybiraje sabie na sialibu Kafarnaum. U Kafarnaumie, jak u bolšym horadzie, zychodzilisia darohi z uslaho kraju, dyk byla lepšaja mahčymasć pašyrać navuku ab valadarstvie Božym.

15) U Halilei žylo tady šmat pahanaü, h. zn. nie Izraelitaü.

18) Pa pieršym paklikanni vučni byli viarnulisia damoü da svajho ramiasla (J. 1, 37-42).

19) Zrablu vas rybakami, lavicielami, navaračvacielami, ludziej.

B O H

V. D.

Pryhledzmasia henym lcžnym vučenniam, što adkidajuć Boha, abo vykryülajuć ab Jim paniaćcie, pryznajučy materyju (üsio toje, z čaho ütvorany sviet) dy inšyja ziamnyja isnasci za Boha.

1. MATERJALIZM. Hetaje ložnaje vučennie zapiarečvaje isnavannie Boha, a pryznaje tolki üsieüladnasć materyi (padpadajučaha pad pòčuvy rèčyva). Niama nijakaha Boha, josć tolki viečny materjalny sviet dy spradviečnyja zakony pryrody, jakija hetym svietam kirujuć. Zyć dy spažyvać — stolki j praüdy na sviecie; üsio astalnoje —manà. Tak vierać balšaviki dy im padobnyja.

A d k a z: Sviet nia moh być viečny, jak dalej pabačym z dokazaü ab isnavanni Boha, tamu, što üsio na sviesie musić mieć svaju pryčynu; vosža i materyja nie mahla paüstać sama, a paüstala zaüdziačvajucy tolki niejkaj pryčynie. Zakony, jakija kirujuć svietam, mahli być vytvaram tolki niejkaha rozumu, lohiki. Kali biaz rozumu nielha tych zakonaü paznać, to tymboĺš nie mahli jany biaz rozumu paüstać. Zakony nia josć niejkaj samaisnaj apryčonasciu, musić być niedzie samaisny rozum, jaki josć žaralom henych usich zakonaü. Napryklad: jedziem darohaju, dajaždžajem da rečki, na rečcy most. La mostu stoüp, a na im napis: « Most paškodžany, prajezd zabaronieny ». Sto heta? Heta zakon, jaki zabaraniaje prajaždžać cieraz papsavany most, bo jon moža zavalicca. Ci heny zakon, henaja tablica z napissiu sama siabie vydumala, zrabila, napisala dyj pašla tamaka la mostu stala, kab ludziej asciarahać pierad niaščasciem? Nikoli! Heta mahla zrabić tolki niejkaja asoba, niejki rozum, razumnaja samaisnasć. Zakon sam z siabie josć slapy, jon ničoha nia dumaje j nia viedaje pra svajo isnavannie, tolki josć prajavaju dziejennia rozumu, bo tolki *rozum moža pra* jaho znać, jaho tvaryć, jaho spatrablać. Tak i z tymi zakonami, što kirujuć susvietam. Nie mahli mymijany samy siabie vydumać, bo nia zjaülajucca samasviedamymi tolki slapymi sitami pryrody, jany musicli mieć svajho zakanatvorcu. Zakanotvorcam henym josć Toj, kaho my nazyvajem Boham.

Kali niama ni Boha, ni ducha, josć tolki materyja, to čymža *tady josć naša dumannie, našaje chaciennie,* luboü, nienavisć dy naahul usie pačuvanni, svomyja razumnaj istocie? Niaüže heta üsio josć tolki chimičnym pracesam rožnych elementaü našych mazhoü? Ćamuž tady tyjasamyja elementy nia dumajuć, nia majuć samasviedamasci asabovaj, nia tvorać, naprykad, u sabaki, ü kania, ü kata? Ichža mazhi skladajucca z padobnych elementaü, što i našy.

2. PANTEIZM. Hetaja chvalšyvaja viera vučyć, byccam uvies sviet heta Boh, heta üsio časciny Božaha ciela. Dušoj taho Boha josć žyćcio, zakony, ruch susvietu j jahonych atomaü. I cichi šorach liscia, i šum drevaü u lasoch nieprachodnych, i plusk vady ü maroch biežbiarežnych — heta üsio dychannie Boha; a hnieü jahony — ü piarunoch, malankach dy ciomnych chmarach, u trasienni ziamli j vybuchach vulkanaü, u vojnach dy zvierstvach ludziej. A tajomny ryk zviarjà, dalikatna čaroünyja dzynki harfy, skrypki ci hitary, a ptušak zvonkaje ščabiatannie — ci heta nia holas Bažy? Rozum Božy heta supolny rozum usich ludzej, u čalaviectvie bo pryjchodzić Boh da samasviedamasci. *Calaviek heta čascina Božaje istoty.*

A d k a z : Hetkaja navuka, pamima jaje mahipaetyčnasci, padsyčajučaj modnyja neopahanizmy, zusim pamylkovaja, bo pryniaüšy jaje dojdziem da rožnych absurdaü i niasinieciĉ. Kali stol, napryklad, josć u apošnim vyniku čascinkaju Boha, to jon pavinien mieć takža častku Božych svomasciaü; adyž ich nia maje, bo stol heta miartvaja materyja, a Boh žyvaja *istota.* Bačym, što rečy na *sviecie* niedaskanalnyja, dyk jakža jany mohuć tvaryć daskanalnaha Boha? Heta-ž niemahčyma! Jak karotkatryvalyja rečy, parachnia, mohuć tvaryć viečnaha Boha? Jak možna dumać, što niejki, napryklad, razbojnik-ludajed, tak strachatna kryüdziačy ludziej; što adludak, hrachavodnik zlodziej, kruciel, üdadatku samža zapiarečvajučy Boha, josć čascinaju Boha, častkaju najdaskanalniejšaje j najsviaciejšaje Istoty! Kalib sviet byü Boham, tady niama ni dabra, ni zlä, niama ni hrachu, ni moralnasci, ni naharody, ni kary, bo hrešyć-ža... sam Boh! Ci nia biazhluzdzie heta? Až strach padumać!

I čalaviek ščyravieručy moža dabačvacca ü čarujučaj pryrodzie Boha, adyž nie ü panteistyčnym üsioabahaülajučym sensie, tolki ü sensie pryčynatvorčym, što susviet, pryroda, uziala pačatak ad Boha, jak pieršapryčyny üsiemahutnaj, ale-ž nia josć samym Boham nieskančatnym. Pryroda isnavanniem svaim, zachopnym čaram i vieličču ahlašaje isnavannie, *prymiety, svajho Štvaryciela, i ü hetkim sensie josć* jakby holasam Božym. Nia ü inšym sensie ab henym holasie havaryü i paet naš Zmitrok Biadula:

Holas Božy - u klikach lasnych buralomaü,
» » - u vieličy hulkaha hromu,
» » - u polymi vohnišč vialikich,
» » - u chvalach pryhožych i dzikich,
» » - u piesni malitvy adviečnaj,
» » - u voli sviatoj bieskaniečnaj,
» » - isnuje ad vieka da vieka,
» » - »žyvie ü dušy čalavieka.

3. RACYJANALIZM. Hetaja navuka pryjmaje tolki toje, što možam paniać rozumam dy sćviardzić dosledam, a Božaje abjaŭlennie adkidaje, adkidajučy tymsamym ŭsie ŭziatyja z jaho dokazy. Praŭda, nie zapiarečvaje isnavannia Boha, tolki ćviardzić, što adnym sobskim rozumam možna dajsci da paznannia Boha; niama dyj nia treba nijakaha Abjaŭlennia, nijakaha Syna Božaha. Viera — heta kajdnany, jakija my nakladajem na naš rozum svabodny.

A d k a z : Kab my pryznavali tolki toje, što možam paznać našym rozumam, tady niemahčymaj bylab nijakaja vieda, navuka. Napryklad: *vieda navučaje, što bielaje sviatlo* sonca skladziena z rožnych (viasiolkavych) koleraŭ. Častka ludziej dajšla da hetaha sobskim rozumam i dosledam, a naahul ludzi nie dadumalisia da hetaha, nie prakanalisia ab hetym sobskim dosledam, a ŭsiožtaki pryjmaujuć heta za praŭdu, *bo vierać inšym ludziam, niatolki svajmu rozumu*. Biez takoje viery niemahčymaj bylab naahuł navuka ŭ škole. Praŭda, što čalaviek pavinien staracca ŭsio zrazumieć sobskim rozumam, ale dla zaspakajennia našaha rozumu, nie kaniečnie ŭsio razumieć biespasredna, chopić pasredna, praz druhich. Kali *vučony raskazvaje prostamu čalavieku* pra ciažar ziamli, napryklad, pra jejnuju addalenasć ad sonca i słuchač nie razumieje jakim sposabam da hetaha dajchodzicca, jak pry pomačy vyšejšaje matematyki abličajecca, nia moža taho sobskim dosledam sćviardzić, to jon musić vieryć u pavahu vučonaha, *i pryznać za praŭdu* toje, što jon kaža. Heta josć razumiennie pasrednaje. Biez jaho niemahčymy byŭby postup u navucy.

Taksama josć i z vieraj ŭ abjaŭlennie Božaje. Jezus Chrystus, učalaviečany Syn Božy, bačyŭ Boha Ajca. « *Boha nichto nia vidzieŭ, toki Syn, što ŭ łonie Ajca* » (Jan. I, 18). Viedajučy daskanalna Boha Ajca, Chrystus abjaviŭ, raskazaŭ, nam tuju praŭdu tak, jak vučony abjaŭlaje ludziam svoj vynachad. My chryscijanie pryjmajem Jahona abjaŭlennie za praŭdu, vierym Jahonym slavam, choć taho *sami nia možam dasledzić*, tymbolš, što slovy svaje paćviardziŭ Chrystus sobskaj kryvavaj smierciu.

Toje, što viera josć kajdanami ci viarmom, to praŭda, ale viarmo hena josć salodkaje j zbaŭlennaje. My chryscijanie biarom jaho na siabie dabraachvotna, *jak hetaha žadaje naš Zbaviciel Jezus Chrystus*: « Vazmiecie viarmo majo na siable. Viarmo majo bo salodkaje, a ciažar lohki ». Tak, Chrystovaja navuka heta kajdany, jakija my chryscijanie ŭskladajem na našuju razbrykanuju ludzkuju ŭdaču dy na naš razbujany rozum, skalamučany pochaciami našaj *fizyčnaj častki natury*. Nie zabivaj, nie kradzi, scierażysia brydy j niaprystojnasci ihd., bo josć Boh, josć kara za drennyja pastupki i naharoda za dobryja. Heta ŭsio j josć zviennі tych kajdanaŭ, a dziakujučy im čalaviek-zvier robicca čalaviekam-anielam.

4. AGNOSTYCYZM davodzić, što čalaviek moža paznavać tolki pryrodnyja zjaviščy, zjaviščaŭ nadpryrodnych my naahul nia možam paznać. Dyk nia možam ničoha viedać i ab Bohu: *ani ci Jon josć, ani ci* Jaho niama. Nia pytaj: čamu, našto, adkul, kudy? Taho nichto nia moža viedać. Kin šukannie praŭdy! Uzniasisia po-nad susviet, po-nad ludziej, budz nadčalaviekam. Rujnuj i razburaj usio toje, što *staić tabie na darozie, i buduj žyćcio, jakoje* tabie tolki zamaniecca. Usio tabie možna.

A d k a z : Boha paznajom našym rozumam pasredna, praz Jahonyja stvarenni j dziejannie. Niepasredna paznać Boha nam tut na ziamli niemahčyma, bo čalaviek *istota* niedaskanalnaja, ahraničanaja, *nia* moža paznać Taho, jaki josć nieahraničanym, nieskančatnym, Chto josć Boham. Zatoje, paznajučy Božyja tvory, rozum naš pryvodzić nas da prakanannia, što Boh isnuje. Tolki ahraničanaje horkaje — vybačajcie — boŭdzila nia šukaje praŭdy, nia pytaje: adkul, kudy, čamu, našto? Narmalny rozum ludzki zaŭsiody šukacimie praŭdy i budzie k joj usio bolš pryblizacca. Hetymža čalaviek *i pieravyšaje ŭsie inšyja stvarenni*. Kali čalavieku budzie ŭsio možna: i krasci, j mardavać, i rabavać, i raspustavać, to ciž tady ziamla nie staniecca pieklam, a ludzi ahidnymi čerciami, zamies « nadčalaviekami »? Ciž nie dziela taho josć hetulki siannia błahoćcia na sviecie, što *mnohija hetak dumajuć*? A što budzie, kali takaja abarmockaja teoryja, a faktyčna samadurstva, zapanuje na ŭsim sviecie? Zutka j padumać! Casy sianniašnija j suadnosiny, kazaŭby, dajuć uže pradsmak takoje žudasci...

5. SUBJEKTYVIZM. Hety chvalšyvy kirunak vučyć: toje, što my paznajom, ci to rozumam, ci počuvami, miescicca tolki ŭ našaj halavie, u našaj ujavie, ci fantazyi, i my *nikoli nia* možam być peŭnymi, ci danaja reč, jakuju my paznajom, rećaisna josć, isnuje po-za našaju ŭjavaju. Napryklad: bačym kania, to heta byccam tolki ŭ našaj halavie josć abraz knaia, u sapraŭdnasci-ž taho kania niama po-za nami, jon tolki ŭ nas, u našaj ujavie. Taksama po-za našaj ujavaj niama svietu, niama Boha, heta ŭsio isnuje tolki ŭ našaj ujavie, u našaj sviedamasci.

A d k a z : Hetaja teoryja davodzić da takich biazhluzdnych ćvierdžanniaŭ, što niavarta nad jimi nat zatrymoŭvacca. Z hetkaj dumki vynikaje, što ničoha na sviecie rećaisna niama, *niama druhich ludziej pobač mianie, niama* baćkoŭ, dziaciej, radni, niama maich znakomych, josć tolki « ja ». Znača ŭsio josć tolki majoju ŭjavaju. Jak pierakanać čalavieka hetak dumajučaha?

Sapraŭdy, nikatoryja ludzi z vialikaje « vučonasci » *čmuciejuć i havorać takuju čaŭpniu, što j słuchać niama* čaho.

6. SENSUALIZM. Hetaje bludnaje vučennie kaža, što rozumam my nia dojdziem da paznannia Boha. Usio, my paznajom tolki pry pomačy zroku, słuchu, dotyku ihd... Rozum tolki paradkuje toje, što my paznajom počuvami, a ŭ sapraŭdnasci sam ničoha nia paznaje. Rozum slapoha suradà čalavieka ničoha nia viedaje ab kolerach, a rozum hluchoha ab tonach. Vosža rozum paznaje nie sam praz siabie, tolki pry pomačy pоčuvaŭ, tamu i Boha nia možam paznać, bo nia možam Jaho ani bačyć, ani pačuć,

A d k a z : Praŭda, što rozum paznaje pry pomačy počuvaŭ, ale *rozum paznaje mnoha bolej, čym mohuć skazać* nam počuvy. Napryklad: počuvami nia možam paznać taho, što ziamla kruhlaja, što isnujuć atomy, elektrony; nia možam paznać vialičyni dy ciažaru ziamli, sonca ihd. Heta ŭsio paznajecca tolki rozumam. Dyk rozum dalej siahaje, čym počuvy. Mala taho — *rozum krytykuje dy papraŭlaje* toje, što kažuć nam počuvy. Vyjdzi na čyhunkavy šlach dy hlan u dalačyniu na rejki. Sto skaža tabie zrok? Skaža, što henyja rejki tam niedzie zbiahajucca. A rozum što na heta skaža? - Heta niapraŭda, voku tak tolki zdajecca, rejki *ŭsiudy ad siabie roŭnaležnyja*. Dyk, bačymo, rozum paznaje lepš, čym počuvy. U mnohich žyviolaŭ nikatoryja, počuvy silniejšyja, čym u čalavieka, napryklad: niuch u sabaki; ale ci praz heta ahulnaje paznannie ŭ žyviolaŭ henych lepšaje, čym u čalavieka? Ci jany za jaho razumniejšyja? Napeŭna nie. Čalaviek, *dziakujučy rozumu*, josć najdaskanalniejšym stvarenniem, josć — jak kažuć — valadarom pryrody. A, znača, rozumam možam paznać (pasredna) i Boha.

Plytkasć i niedarečnasć henych bludnych teoryjaŭ pakažacca jašče jasniej pry razhladzie nastupnych dokazaŭ.

(d. b.)

USIESPADAR NAŠ

Ty praz ciemru znievažany
I za srebniki pradany.
Ty pryšoŭ usich zbaŭlaci
Spraviadlivasc pašyraci.
Ty pryniaŭ ludzkoje cieła,
Kab rabic tut Boža dzieła,
Kab nas vyrvac z mocy złoha.
Ty pasłuchaŭ Ajca-Boha
I pryniaŭ kilich ciarpiennia -
Za ludzkoje vybaŭlennie, -
I na smierc išoŭ z achvotaj.
A praz try dni zhrobuŭstaŭ Ty,
Pakazaŭ-ža dla ciamnoty,
Sto Ty Syn pryšoŭ ad Boha
Adkupic ludztvo ad złoha.
Chryscie, Boža naš kachany!
Padymi narod staptany,
Daj nam moc Ciabie lubici,
Tabie vierna ŭsciaž słužyci.
Kab luboŭ, - apieka Boha
Nia minała nas nikoha,
Kab lubic blizkich umieli
I tabie słužyc chacieli,
Daj nam siły da zmahannia,
Kab mahli my ŭže adsiannia
Dac adboj dla złych pakusaŭ -
Bahasłaŭ-ža biełarusaŭ!

Marvič.

NAJBOLŠY VALADAR

Pahanski vołat, Kryštop, z III stahodzdzia — jak padaje lehenda — zrabiŭ cikavuju pastanovu: « pakažecie mnie najbolšaha vaładara svietu » — skazaŭ jon raz svaim blizkim — « tolki jamu chaču słužyc ».

— « Najbolšym vaładaram josc karol » — adkazali ludzi. Kryštop zaraz-ža paspiašyŭ na słužbu da karala.

Ale raz, padčas vialikaha karaleŭskaha sviata, prykmieciŭ Kryštop jak karol zmianiaŭsia na tvary pierad niačystaju siłaj, by toj spiavak, pačynajučy piajac. « Dyk music byc jašče bolšy vaładar za karala », padumaŭ sabie Kryštop, dy pajšoŭ na słužbu da niačystaha.

Adnojčy tre było ŭ darozie prajchodzic im la kryža. Cort kali pačnie ad strachu kidacca (jonbo piarad kryžam nia maje nijakaje siły), i - drała nazad!

« Ehee, dyk toj ukryžayany jašče bolšuju majec siłu, čym niačyscik! » - miarkuje sabie Kryštop. - « Bracie », - kaža jon klenčačamu pad kryžam zakonniku - « jakby heta pačac hetamu Ukryžavanamu słužyc? » - « Malisia! » - pačuŭsia adkaz.

— « Malicca? Sto heta značyc malicca? Niaŭciam mnie heta ».

— « Dyk pasci! ».

— « Pascic? Nia bačyš, jaki z mianie čałaviečyšča? Ja šmat mušu jesci.

— « To, viedaješ što? - kaža pustynnik - kali ty hetki vialihur, stanavisia vos tut na bieražie rečki dy pieranos na plačach ludziej cieraz vodu, chto patrabavacimie ».

I Kryštop ad taho času pieranosiŭ ludziej. Adnaho dnia zjaŭlajecca pierad im milaje chłapčaniatko j prosic pieraniasci cieraz rečku. Kryštop achvotna padniaŭ jaho na plečy dy pusciŭsia ŭ brod. Ale, jak žyvie na sviecie, nia čuŭ na sabie takoha ciažaru. Na siaredzinie rečki pačało jamu duch zajmac, tak što ledz - ledz z apošnimi natuhami danios jon henaje čaroŭnaje chłapčanio da druhoha bierahu.

— « Och, miły moj - kaža zaziachany Kryštop - ty hetki ciažki, što mnie zdavałasia, ŭvies sviet niasu na sabie ».

— « Niama dziva — šepče kučarava-białavienkaje chłapčanio - « ty-z nios na svaich plačach Taho, što sviet stvaryŭ ».

Skazaŭšy heta, mały Jezus znik z vačču. Sv Kryštop upaŭ na kaleni i davaj dziakavac Hospadu za atrymanuju łasku, što dazvoliŭ sabie słužyc.

***

« Chto najbolšy vaładar? Budu vierna jamu słužyc! » - vialikaja dumka Kryštopa.

Varta j Tabie tak skazač, Darahi Cytaču, chaču tolki najbolšamu Valadaru, Bohu, słužyc; chaču tolki Zbaviciela nasic!

— Na plačach?

— Usabiešnie, pieradusim, u sercy, ŭ prakananniach, - byc Christoforam — Chrystanosam - adyž i vonkava, ŭ całym žycci.

(*T. Thot* « Relih. i Moaladz »)

Z KASTRYČNIKAVYCH RAZVAŽANNIAU

Šery kastryčnik. Štoraz bolš asianieje, psujecca nadvorje, valadaryć cholad i niehadź. Na Bielarusi dobra znajuć hety miesiac. Tamuž i acharakteryzavali jaho tak mocna svojskaj nazovaj. Tam ciapier kipić u kastryčna-turbotnym pylu padryćhtova da spatkannia lutoje zimy.

A najbolej toj pyl turbot vyjadaje vočy bielaruskaj haspadyni. Ruk jana nie pakladaje. Ledź uspiela, niebaraka, z utomlenych plačej siarpa zniać, viarnuŭšysia z požni, lon — bulba — kapusta pad ruku jiejnuju prosiacca.

Muraška-harotnica bielaruskaja žančyna; Kolki šlachotnaha mahuctva ŭ jejnych mazolnych rukach! Adyž niatolki ŭ rukach - bolej jaho ŭ jejnaj dušy: Naval i haračka pracy ŭ atmosfery ubohaj melancholijnaj šerasci asienniaha zamirannia pryrody, nad jakoj chutka zavyje svaju chöŭturnuju manatoniju zimovaja krucialuha, dušy henaj nie zabivaje. Zdarova-instyktoŭnaja, sahretaja laskaj Božaj, intuicyja šukaje inšaj, sviatlejšaj atmasfery, (a adnak suzmiaščalnaj z hetaj budniašeraj), dzieb mahla pryhoža j ćviaroza asaladzic svajo hora.

Lučecie dumkaju na Bielarus pieradvajennuju. Vy nia znojdziecie tam nivodnaje vioski, nivodnaje chaty, dzieb nia bylo ŭ asienniuju poru adumyslovaha, čarujučaha, kultu kraski vyšejšaha žyćcia, Najsviaciejšaj Dzievy Maryi, Maci Božaj. Jak usia naša ziamla krasuje jejnymi sviatyniami, tak usia naša vosien ćvicie jejnymi sviatami, nabaženstvami, piesniami. Znivien — Zielnaju, Vierasien — Bahatnikam (Naradžen. MB); Kastryčnik — Pakrovami ihd. U katalickich parafijach, vioskach i siemjach u hetu paru valadaryć hožasć i duch Ražanca sv., duch malitaŭnaha razvažannia žyćciadziejnasci, navŭki dy muki, uvienčanaj tryumfam zhrobuŭstannia Zbaviciela i rödasciu jahonaj Matki, najpryhažejšaj achviary ludzkoje doli-niadoli. Naša žančyna trymaje prym u hetym kulcie, pry jahonym razvićci ŭ šyrejšuju arhanizacyjnuju akcyju z rožnajakimi modernymi metodami j formami, ŭ jakich užo nie devocyjnyja pacierki, a samy žyvyja idejnadziejnyja dušy zjaŭlajucca pryazdobaj i milicyjaj Valadaryni Nieba j Ziamli: uvies svoj tavaryskahramadzki talent, usiu silu achviarnaha kachajučaha serca i bahaćcie fantazyi addala na pašyrennie i ŭpryhažennie henaj akcyi.

Nie dziela pustoje nastalhii — Darahija Čytačy — i nie dla horkaj ironii maluju vam radzimy kastryčnik tady, kali mnohija z Vas ciapier zamies pieražyvać bielaruskuju vosien — madziejuć u australijskaj ci arhentynskaj viečnaj žary, vypaliŭšaj chiba užo ŭsiakuju zdolnosć i achvotu razrožnivannia pryhožych poraŭ hodu. Chaču pry pomačy asocyacyi dumak apramianić Vam inšuju vosien, paŭsiudnuju vosien sučasnaje hramadzka-palityčnaje niehadzi, biespakojačaj inšymi turbotami j zachadami pierad inšaj, strachotniejšai krucialuhaj...

Dzie šukać u hetu poru sily mahaty dzie apramianić nadziei? Ci nie tam, dzie znajchodzila ich prostaja naturalnaja intuicyja našaj radzimaj žančyny-harotnicy, našych mudrych matak, siostraŭ i sužėnak?

U čym-ža taja mudrasć? Što pryvodzić dušy ludzkija da hetaj prostaj devocyi? Ci josć u joj niešta psycholohična hlybiejšaje?

Biassumniŭna. Farožnia, ašukvajučaja intuicyju, hetak nia pryciahalab. U toj devocyi čalaviek, poza čysta naturalnym utulenniem, upajenniem krasoju, znajchodzić zaspakajennie, najintymniejšych svaich dy najšlachotniejšych moralnych imknienniaŭ i latucienniaŭ. Dla čalavieka, hlyboka zniavieranaha da nizka-ŭpalaje apahanienaje natury ludzkoje i sumna rasčaravanaha podlasciu moralnaj, zalivajučaj siannia ziemlu, čar idealna-kryštalnaj najsviačiejšaj postaci histaryčnaj josć lakarstvam, balzamam, padymajučaj silaj. I kali postać heta žyvie dasiannia i to žyvie dla hetahaž upalaha čalavieka, kali rehabilituje jaho pierad planami j zamyslami Štvorcy, kali zjaŭlajecca tym stvarenniem, jakoje bylo ŭ pramudrych planach Božych pierad ich vykryŭlenniem i skarykaturavanniem; kali henaja postač na toje pastaŭlena, kab ad jejnaje natchniajučaje čaroŭnasci nia vyhasla ŭ rodzie čalaviečym viera ŭ idealnaha, poŭnaščasnaha čalavieka dy imklivaja tuha da taje idealnasci — jakža nie pastavic taje postaci na autar dy nie ŭtanuć dušoju ŭ jejnym kulcie? Tymbolej, što Dabrata Usiemahutnaja uzbroila jaje specyalnym mahuctvam svaje nadpryrodnaje sily, abo laski, jakoju moža padniać i paciahnuć toje ŭpalaje stvarennie, ŭ katorahab nie chapila naturölnaje vysokaimklivasci, dy jakoju moža takža ablaskavić hnieŭ Najvyšejšaj Špraviedlivasci. Ruki jejnyja zaŭsiody hatovyja davać bolš, čym my biarom. Miž joju i nami isnuje nierazryŭnaja suviaź, macniejšaja za smierć, suviaz Matki, radziačaj nas idejna dla mistyčna adradžajučaha nas Valadarstva jejnaha Boha-Syna

Vos u čym sekret silnaj atrakcyi Maryjanskaha kultu. Žyććio, relihija, biez jaho bylab jak biaz dušy.

Ciapier zrazumielym chiba budzie naša zalacannie jaho na sianniašniaje šeraje, poŭnaje tryvoh, biazdolle. Ciapier jasnym stanie, čamu ŭ hetym Jubilejnym Hodzie kult heny zajmaje tak važnaje miejsca, čamu stolki Maryjanskich Kanhresaŭ dy inšych imprezaŭ, ukaranavanych tym viekapomnym najvyšejšym aktam ahlašennia dahmatu Uniebaŭziaćcia NDM. Zrazumielym stanie, čamu i Vas, D. Č, horkich achviar hroznaha lichalećcia, my klíčam da ŭzmacniennia hetaha kultu.

Na patrebu hetaha ŭzmacniennia, jak i naahul relihijnaha ažyŭlennia, hlanma krychu kankretniej.

Šiannia, pry takoj niebiaspiecy, na jakuju vystaŭleny skarb našaj viery, my musimo uzbroicca ŭ dahmat jasna j sviedama pryniaty, usvojeny, kali nia chočam taho skarbu vystaŭlać na niebiaspieku ŭzrastajučaj abyjakavasci j zatraty ŭ sumiatni sianniašniaha volnadumstva.

Byla para, kali abchodžannie j stajannie zdalok ad Via-

likaj Tajnicy Kryža vyhladala mienš pahubnym i jakby dapuščalnym — siannia üros jon toj Kryž nam u samaje serca; jon josć pytanniem zakranajučym nas biespasiaredna. I, nia hledziačy na vyniatokova ekskuzujučyja nas bielarusaü trudnasci, usiož ad nas samych zaležyć, ci i nam, jak kalis tym Zydom i Hrekam, dyj sučasnym biazbožnikam, budzie heny Kryž pasmieviščam i niepatrebščynaj, ci naadvarot — silaj i vahniom, ačyščajučym dy hartujučym cenny metal. Prablema hora i zmahannia, asabliva idejnaha, pierastala być dla nas paetyčna-papiarovaj prablemaj. Kožny dzien ad svitu da nočy stavić nam jaje ü svaju prahramu. U sensie praslednych ciarpienniaü i patreby duchovaha üzmacunku, my üžo zusim upadobnilisia da pieršych chryscijan; astalosia tolki šče üpadobnicca u metodach idejnaduchovaha üzmacavannia praz najščyrejšaje adčyniennie rozumu i serca dla Božych Tajnic. Tajnicy henyja stanucca nam silaj nastolki, nakolki damo im da siabie dostup. My musimo ürešcie üciejeć, što. Chryscijanstva — heta nie sama tolki navuka moralnaja, ci sacyalnaja, heta nie miartvaje NIESTA, ale žyvy NIECHTA — Chrystus i našy asabistyja realna-žyvyja da Jaho adnosiny. Musimo ich adsviažyć. Musimo znajsci na heta sposaby. Iz liku, napryklad, stolkich knih, nam užo viedamych, musimo adšukać tuju, z jakoje bačynaü i pa sianniašni dzien Chrystus da nas adzyvajecca. Dla daünych chryscijan Sv. Piesannie, zlašča Novaha Testamentu, bylo krynicaj žyvoju. A naš katalicyzm, bielaruski, jakomu historyja šče j pamahla, advyk z jaho vučycca. Dyk, ciž dziva, što majučy za saboju universytety, u halinie relihijnaj časta astajomsia pieršaklasistami? Nia viedajem u što dy našto vieryć. Pieršy-lepsy vietrahon patropić nas nainspiravać navatarskim samadurstvam. Praüda, zdarajecca, što samazachavaüčy instynkt nas asciarahaje, adyž na rašučy adpor arhumentaü nia majem. A tut, na čužynie, tymhorej (jak my üže pisali), bo nie zaslaniaje nas radzimaja siamiejnaja relihijnaja atmasfera, abyčaj.

Pierad kožnym z nas u henych chvilinach balučych pieražyvanniaü, ustaje pytannie: CHTO ja faktyčna j DAČAHO ja tut na hetym badziactvie? Dzie sens majho idejnabiazdolnaha isnavannia? Kali Chrystus josć žyvoju razviazkaju traheryi zmahannia j ciarpiennia, to čamu ja taki daloki ad Jaho? Sto, abo chto saboju mnie Jaho zaslaniaje?

Hetkaja samaanaliza padstupaje da nas moža natoje, kab jasna ščyra i česna, biez samaašuki dy adciahannia, zaspakoić siabie akančalnym adkazam. Zyccio bo i historyja nia čakaje. Moža pazniej nia budzie na heta času, kali vypadzie nam vòmih zdać egzamin z taho, kim my josć dy šta patrapimo.

I tut imienna pryjchodzić z pomačču nam Taja, jakuju Boh dla pamohi nam pastaviü, jakaja stajüčysia Matkaj Chrysta-Calavieka dy Chrystusa Mistyčnaha i nas sabie usynavila, jakaja nikoli ničyich prosbaü nie udaremnila. Ščodryja ruki jejnyja matčynyja da nas praciahnieny, a my nie biarom z jich laski-pomačy. Čamu? Ci nie dziela niaviedannia, a moža nat i niaviery, što jany nam niasuć.

Ščyry i vytryvaly kult Jaje, nam pamoža daviedacca, uvieryć dy abnadzieicca, kult Taje, Jakuju Boh pastaviü Valadarkaj svaje laski dy inspiratarkaj nas.

Ukancy nie zabyvajma što strachctnym pryvlejem čalavieka heta volnasć iahonaj voli, dziakujučy jakoj jon zaüsiody moža skazać Bohu i lascy: « NIE ». Dziakujučy hetaj volnaj voli pierad im zaüsiody staić vybar: abo šyrokabitaha šlachu hrešnaha poüzannia, abo stromkaje sciežki üzlotaü. Čalavieku biaspomačnamu hety vybar vielmi trudny, biaz vyšejšaha nastroju i natchniennia niemahčymy. Tamu praüdu kaža piesnia:

Biedny toj, chto nia znaü Jaje ad rodu,
Nikoli nia slaviü Jaje Imiennia,
Da toj biadniejšy, chto piü hrech, jak vodu,
I hardzić laskaj Jejnaj da zbaülennia...

Ks. Dr. P. Tatarynovič

NA MARHINESIE AHLAŠENNIA NAVAHA DAHMATU

Dahmat - heta slova hreckaje. Pieršapačatna abaznačala jano ustaleny pahlad (apinija) i spatrablalasia dla nazovy zakonu abo dekretu najvyšejšych dziaržaünych ci kascielnych (suboženskich) uladaü. U navučalnaj-ža praktycy chryscijanskaj, teolohii, jano pavoli nabirala inšaha značennia i ükancy, ü peryjadzie patrydenckim, bylo damiarkavana vylučna da abaznačannia « praüdy viery, padanaj Kasciolam (Šubožniej) jak abjaülanuju Boham ». Vatykanski Sabor (Šes. III, rázdz. 3) zamacavaü heta ü nastupnym skazie: « Za abjaülanyja Boham i jak takija pryniatyja Kasciolam treba üvažać usie tyja praüdy viery, jakija zmieščany ü sloviё Božym pisanym ci vusnym, padavanym adumyslova ci abydna praz tojža Kasciol ».

Dzvie svomasci dla dahmatu josć sutnymi; nutranaja, abjektyünaja - heta toj fakt, što hena sama praüda znajchodzicca ü Abjaülenni; i vonkavaja, jurydyčnaja, ahlašennie hetaha praz Kasciol.

A što takoje « Abjaülennie »? - Heta pakazannie taho, što pasutnasci pieravyšaje pryrodnyja mahčymasci paznannia, što josć tajnicaj, sukrytaj (nia supiarečnaj dla rozumu) praüdaj. Ad samaha pačatku susviztu Boh abjaülaje ludziam hetkija tajny. S. Tamaš Akvinski kaža (S. T. 2-2, q. 1, a, 8), pieršapačatnaje Abjaülennie abyjmala dzvie haloünyja praüdy: adna adnosilasia da samoha nutranaha žyccia Boha (occultum divinitatis), druhaja - da planu ludzkoha zbaülennia praz Ucielaülennie Slova (mysterium humanitatis Christi). Pazniej, u časach Patryarchaü, Majžeša i Prarokaü, Boh dadaü novyja, častkovyja abjaülenni, a ükancy padaü nam usio praz svajho Syna (Hebr. I, 1-2). Zhodna z dumkaj Bossueta možam skazać: malenki znić, zapaleny ü raji, razhareüsie ü vialikaje polymia tady, kali Zbaviciel staü pašyrać na palestynkaj ziamli dobruju navinu (Evaneliju).

Vialikaja častka pieršapačatnaha Abjaülennia, vusnaha navučannia. Prarokaü dy Chrysta byla sabrana sviatymi natchnionymi autarami i hetak paüstala celasć knih sviatych, viedamych siannia pad nazovaj « Sviatoha Pisannia » 46 knih Staroha i 27 Novaha Zapavietu.

Druhaja častka Abjaülennia pieradavalasia Apostalami vusna, nia byla zapisvana, i tamu nazyvajecca Tradycyjej (ad lacinaskana slova « tradere » pieradavać), jakaja ü sapradnasci zmiaščaje taksama Božyja praüdy, pryjmanyja üsimi katalikami « z adnolkavaj pabožnasciu i pavažanniem », jak kaža Trydencki Šabor (Ses. IV).

Kali ümiraü Š. Jan, apošni z Apastolaü, depozyt viery, pierachoüvany rodziačajsia Šubožniej (Kasciolam), byü uže *davieršany, da jaho ničoha üžo nia možna bylo dadač.* Hety skarb, atrymany ad Boskaha Vučyciela, Kasciol jak poünapraüny spadkajemnik, pieerachoüvaü, autorytatyŭna vyjasniaü dla viernych, zhodna z daručenniem Chrysta: « *Idziecie j navučajcie üsie narody* » (Mt. 28,19), « Chto vas sluchaje, mianie sluchaje » (Lk. 10,16). Subožnia, silaju Božaha paslanstva, maje prava j abaviazak pierachoüvač nienarušalnym heny depozyt, vyjasniajučy zmiest jahony üsim narodäm, asabliva tady, kali pamylkovasć — hety sumny pryvilej ludkoha rozumu — pahražaječ čystacie Božaj proüdy.

Ustanavić dy abhruntavač dakladny zmiest znajchodziačajsia ü krynicach Božaha Abjaülennia dumki - heta *sutnasć dahmatyčnaj definicyi, jakuju moža dakanač* Ekumeničny Sabor (Usieahulny Kanhres Katalickaha Episkapatu na čale z Papiežam), abo sam Papież, kali vystupaje üračysta jak Najvyšejšy i Niepamylny Vučyciel (definicyja *ex cathedra*), Halava Kasciola.

Kožnaja dahamtyčnaja definicyja zabaviazvaje pryniać praüdu z vieraj boska-katalickaj; z boskaj — bo najvyšejšym matyvam da viery josć Božaja pavaha abjaülajučaja; z katalickaj — bo abaviazkavasć adnosicca da üsich viernych Kasciola. Hetaja abaviazkavasć zjaülajecca nieabchodnasciu dla stvoranaj intelihencyi, jakaja tolki sudziejna z Intelihencyjej samaisnaj, niastvoranaj, dasiahaje svaje ščaslivaje mety. Chto nia prymaje definicyi, toj astajecca *razbitkam u viery, adbitym ad zbaülennaj Chrystovaj supolnasci,* josć heretykam.

Dahmatyčnaja definicyja dakonyvajecca zaüsiody pry udziejnictvie Ducha Sv.; praüda pryslonienaja ü abodvych krynicach Abjaüiennia vysviatlajecca z nadpryrodnaj dakladnasciu svajho abjektyünaha zmiestu. Abjaülennie bo josć padobnym da svietlacieniu, dzie na pieršy pahlad halounyja linii kidajucca ü vočy, a inšyja astajucca jakby ü pryćmienni, tvoračy hetym hruntavuju asnoviedz častki asvietlenaj. Taki üžo byü plan Boha, što ü svaje vialikija tajnicy ülažyü — jak kaža Pascal — « stolki sviatla dla viery, stolki ciomnaha dla niedavierstva ». Henyja praüdy faktyčna sćvierdžanyja, tolki nia vystaülanyja na pieršy plan, *stajač zboku, ledz zakranutyja,* moü u toj retorycy pabočnyja skazy; heta pole dla teolohićnych dosledaü, pasla jakich mohuć stacca abjektam subaženskich definicyjaü. Na hetyja definicyi časta nakidajucca rožnyja supiarečniki; jany, *nia zviartajučy üvahi na svajo sobskaje bludnavierstva,* nazyvajuć heta navatarstvam, supiarečnym z autentyčnym chyscijanstvam, zabyvajučysia ab tym, pry svajoj spachopnaj niezraünavažanaj krytycy, što Boski Zakladcyk u svajoj *prypoviesci ab harčyčnym ziernieci* (Mt. 13,31) *praklamavaü* prava prahresu svaje Subožni (Kasciola). Prahres heny josć intehralny, achoplivajučy takža j daktrynalnuju, dahmatyčnuju, akcyju. Vialiki Kardynał Newman na piaredadni svajho *naviarniennia* (1845) kaža ü hetym sensie (u svaim slaünym narysie ab razvićci chryscijanskaha vučennia), što Evanelija pierapoüniena navukovymi antycypacyjami (dahadkami), vymoünym maüčanniem i dyskretnymi suhestyjami, - üsio heta, jak pryspieje para praduhledžanaja Ducham Praüdy, stanie jasnym na šlachu niepamylnaha vysviatlennia chryscijanskaj daktryny.

Nichto nia vytykaje palcam « skandalu », napryklad, Newton'a, ci Marconi, što vydzierli ad pryrody jejnyja tajnicy. *Hetyja henii nie dakonyvajuć novatvoraü,* tolki vyjasniajuć, nie dadajuć ničoha novaha da samoje pryrody, tolki adkryvajuć utojenyja sily, nie zavieśvajuć na niebaschile novyja zorki, tolki üžo isnujučyja, niaprykmietnyja holamu voku, pry pomačy vydumanaha pryladzdzia, pakazvajuć.

Kasciol prymaü ad samaha pačatku üsie praüdy henyja sviecie Laski. Za vializnymi zorami na niebaschile Abjaülennja jon dahledžvaje tyja zaplečnyja, mienšyja. U vialikaj Knizie Sv. *Pisannia dy ü šmatlikich inšych dakumentach,* prachoüvajučych viekavuju, Boskuju Tradycyju Kasciol, vyčytaü napryklad, abjaülenuju praüdu Biazvinnaha Začaćcia NDM dy jejnaha Uniebaüziaćcia.

Kasciol prymaü ad samaha pačatku üsie praüdy henyji sukrytyja ü h. zv. Proto-Ebanelii (Gen. 3, 15) dy ü Dabravieščanni (Anielskim Pryvitanni) (Lk. 1, 28); jon u pieršych stahodzdziach akresliü dahmat Boskaha Maciarynstva *i Dziavoctva NDM;* a ü henych *sviatych praüdach,* dahmatyčna akreslenych, znajchodzilisia j tyja ab Biazvinnym Začaćci dy Uniebaüziaćci. I kali ücichli chrystolohičnyja zakaloty, kali Navučajučaja Božaja Instytucyja mahla *spakojna zahlybicca ü praüdy, datyčnyja Božaj Maci,* zaciemiü ciesnuju suviaz miž artykulami viery, dahmatyzavanymi üžo na Saborach, i artykulami viery šče utojenymi ü Sv. Pisanni (Lk. 2, 19), jakija ü pracesie hlybiejšaha pranikannia, üsprymannia üplyvu Ducha Śviatoha, dabitna sfarmulavalisia ü vieru ü va Uniebaüziaćcie j Biazvinnaje Začaćcie. Padobna Kasciol Sv. adpačatna dapuskaü u svajoj liturchičnaj prachtycy siem sakramentaü, nia rupiüsia adnak dahmatyčna *precyzavać hetaha liku. I tolki* u XII *stahodzdzi,* kali scholastyki, specyjalisty precyzi, abmiarkoüvajučy navuku ab « znaku, da jakoha pryviazana laska », dasledzili, što tolki ü siami abradach Novaha Zapavietu taja navuka apraüdvajecca, prabudzilasia ü *Kasciele vyraznaja viera* ü praüdzivasć siami sakramentaü, viera daünym dauno üsimi vyznavanaja j pieražyvanja ü štodziennaj prachtyćy kultu. Definicyja, pryšoüšaja pazniej, tolki prypiačatala, zamacavala, praüdu henu niepamylnasciu Najvyšejšaha Navučajučaha Autorytetu.

U 1850 h. anielski Pius IX ahlasiü dahmat Biazvinnaha Začaćcia; z voddali blizu adnaho stahodzdzia hodny jaho Nastupnik, Pius XII, Pastor Angelicus, na ükaranavannie Hodu Jubilejnaha, ahlašaje dahmat Uniebaüziaćcia: NAJŚVIACIEJŠA DZIEVA MARYJA, MACI BOZA, NIATOLKI Z DUŠOJU, ALE TAKZA I Z CIEŁAM DA NIEBA UZIATA.

Heta apošnija perly, jakija Ajciec Chryscijanstva vyjmaje iz skarbcu Abjaülennia dla pryazdoby karalaüskaje karony Maryi. Da hetych dvuch aktaü nieabmylnaha navučannia Papieža možna dapasavać niedaüna vyskazanyja slovy adnaho z vydatnych epihrafaü: « Sideribus circumfu*contibus, quae Unigenae tibi Vicarii accenderunt, pulchrius* mihi radiat frons tua, Maria ». Ad zoraü vokal razyskranych, što tabie Adzinarodnaj zapalvali Vikaryi, pryhažejšym vydajecca mnie čało tvajo, Maryja ».

A. P.

Braty Bielarusy!

Pamažecie našamu Zniču praniknuč u najšyrejšyja masy!

Harnieciesia pad sciah svaich arhanizacyjaü!

NA DZIADY

META

Smat u našym šycci josc daroh,
A viaduc jany üsie da mahiły.
I - biaz jasnych nadziej, biaz tryvoh
Zahubiüšy apošnija siły,
My sydziemsia, spatkajemsia tam
I spytajem siabie: dlačaho my
Pa dalokich i ražnych šlachoch
Adzinoka jšli ü sviet niavidomy?
I čaho paspiašalisia tak,
Napružajučy üsie svaje siły,
Kali cicha paüzučy čarviak
Usiož dahnaü nas la samaj mahiły?...

M. Bahdanovič

MOH PAMIRAĆ SPAKOJNA...

— Vojčanka, ho vojčanka! Ustavajcie!... Da chvoraha kličuc.

— Sto!? Da chvoraha? Chaj pa zakrystyjana schodziac, kab kascioł adčyniü, dy üsio narychtavaü. Ja vos zaraz...

Dziaüčyna začyniła dzviery i čutno było, jak pierakazvała na kuchni zahad duchoünika.

— Da chvoraha... štož rabic, treba jsci, choc ustavac starym kasciam ciažka.

Nikoli son nia prydajecca hetkim smačnym, jak na tuju poru, kali nam spac nie dajuc. Achinuüsia koüdraj i šče na adnu časinku zapluščyü vočy. Dumka ab chvorym vyklikała vobraz zvanoü i pad dalokija ich tony znoü zadramaü.

— Ksienžačku, kali łaska! U kasciele üsio narychtavana. Cakajuc.

— Cakajuc? Vos idu, jdu.

I niezabaüna na siaredzinie viaskovaj vulicy pakazałasia dvuch čałaviek. Ich tak achinała jmhła, što poruč idučy ledz bačyli siabie. Na dyskretnaje dzynkannie zvanočka sustrečńyja ludzi stanavilisia na kaleni, na pakłon idučamu z sviatarom Bohuzbaücu.

Na dvare byü vasienni prymarazak. Viaskovaje bałota, by toje ciesta raskałočanaje ü dziežcy, stužeła j bliščeła čornymi kryštalikami, što chrumscieli łomiačysia pad nahami, maülaü razbitaje škło. Duchoüniku, üžo pažyłamu, było choladna, jšoü chutka; pravadyr na siahniaü dva staraüsia vypieradžac, pazvonvajučy raz-po-raz. Hetak pryšli ü kaniec doühaje vulicy až pad samuju studniu la škoły.

— Vo hètta - pakazvaje pravadnik.

— Tutaka? - spytaü jaho duchoünik, uvajchodziačy praz varota. Adyž na zdziü, nichto nia rupicca jaho spatykac; nia bačyc ani susiedzieü, jak abydna, z sviečkami j piajanniem, ni svajakoü, lekaroü, ni znatockich babulak.

— Mo heta nia tut?

— Tutaka, vojča, viedaju dobra, heta-ž stary Bortnik chvory. Chadziem!

Uvajšli. U chacie hłuš, pusteča, jak vymieła nikahusienka. Pasciel, praüda, raskrytaja, chvoraha adnak nia vidac.

— Eej, ci josc tutaka chto? - hukaü pravadnik, šnaračy vokam pa chacie.

Nichto nie akazvajecca.

Dyk sieli na üsłonie j čakajuc. A tut üžo j sonca zyšlo, i jmhla na dobraha mužčynu ad ziamli padniałasia. Naraz - danosicca niedzie z nadvorku:

— A-jus, ajs u chleü!...

Vyjšli za paroh i bačac sielanina, z vałossiem skudłačanym na hałavie dy basanož, jaki haniajecca za paršukami, malohajučy, kab tyja biehli üchleü. Paršuki adnača, spanatryüšy jahonu niadužasc, biehali razrochkanyja pa nadvorku, vyjaülajučy achvotu zahlanuc u pčolnik, a na tujuž biadu j płot ledz klèvaü z abvisšaju bramkaju. Stary üvablaü ich i razmachanymi rukami j krykam, ledž trymajučysia na abiazdužełch nahach. Duchoünik tałopiüsia krychu, a potym było jamu j niaüscierp.

— Stož heta vy - kaža - pajakomu heta? Hetak na Boha nie üvažac: Dyj mianie zvałakli z pascieli niama viedama našto? Dziež vaš toj chvory!?

Hlanuü stary dy spusciü hołaü.

— Heta-ž ja, Vaša Miłasc, umiracimu.

— Skieli stroicie, ci što? Umiraje lotajučy pa nadvorku za svinmi...

— A jak-ža inakš, Vojčanku?... Kali vypierlisia, dyk treba zahnac, ato ü sadok dy charod ustremiacca, abo da susieda...

— Ajus!... Ach, kab vas!...

Chto viedaje, dakul byłob toje dužannie staroha z žyviołaju, kalib nie pravadnik. Toj pałažyü zvanočak, pastaviü lichtar iz sviečkaju dy pajšoü na padmohu. Paršuki bačačy pie-

rad saboju važniejšuju asobu, pakinuli fanaberycca j chutka pabiehli ŭ chlavušok. Stary jašče na kančatak nakryčaŭ na ich dy začyniŭ varotca, zavaliŭšy ich kałkom.

— Vybačajcie, ksienžačku, nie siardujcie! Viedama ŭ haspadarcy - žyvioła ŭciakła, dyk treba pazahaniac.

— Dy chto tam siarduje - adkazvaje duchoŭnik - adyž tolki našto biaz daj pryčyny klikac?? Vy-ž mahlib i ŭ jakuju tamaka niadzielu pryjšci da spoviedzi!

A Božankaž ty moj. Dy ŭ jakuju tam, niadzielu! Ja-ž Boh viedaje, ci da paŭdnia dalipieju.

— Nu pahladzimo... Duchoŭnik uvajšoŭ u chatu, stary ŭ kamorku, kab nakinuc na siabie vopratku. Chutka viarnuŭsia adziety, pryzvaita začesany. Duchaŭnik nie nadta j spiašaŭsia, nia bačyŭ patreby. Achvočby jašče pahutaryc iz starym ab zahanianni paršukoŭ umirajučy. Adyž pierad Najsviaciejšym nijakavo. Dyk pieražahnalisia dyj pačali abrad...

I naadchodnym tolki daŭ na chvilinku hetaj achvocie volu.

— A daŭnož chvarejecie?

— Oj, daŭno, Jahamoscienku, ŭžo daŭno... Praŭdu kažučy balec *mnie ničoha nie balic*, anno vos dužasc mianie pakinuła, prapašča zusim. Uciakla dužasc, a na jejnaje miesca niemač uvaliłasia dy chaładucha ŭłezła ŭ hrudzi - heta ŭže, znača, kaniec.

— I ŭ hetkim pałaženni astavacca adnamu?

— Nie, ja nie adzin. Maju dzietak, dobrych dzietak, hrech i kazac było-b. Siannia nivodnaje z chaty nie chacieła jsci. Abstupili mianie j płačuc. A ja im kažu: čaho płakac. Kožny chaj hlandzic svajho, mianie nichto nie ŭkradzie; kali j pamru, dyk i biez vas, kali ŭže ŭmiarci treba. Ty, Januk - kažu da starejšaha syna - idzi na Bradok. Ralla daŭno hatova, siejec treba. Kali zdaracca pachoviny, znoŭ zaciahniecca... Ty - kažu dačcy - idzi da Lachavič dy kupi što treba ŭ kaperatyvi. Kali prydziecca što da čaho, dyk u žydoŭ udvaja daražej. Zonku synavu paslaŭ u susiedniuju viosku, kab nakazała svaim, a ziac maniŭsia jsci daviedacca da stalara, zaniosšy Vam, Jehamoscienku prosbu. Astaŭsia adzin heta ja dy lažu spakojna, , ažno čuju, paršuki paŭciakali. Ja heta ŭ vakno, a jany pad varota ŭžo stremiacca. Tre' zahnac, dumaju, i vos dziakavac Bohu niejk zahnałasia...

— Nu, a jakža tam u dušy, nie baiciesia ŭmirac?

— Cahož mnie bajacca? Nikomu ja, jak i na spoviedzi pryznaŭsia, vieku nie skaraciŭ, nikoha nie abakraŭ. Adžyŭ svajo - j hodzi. Heta vos tak, jak rabotnik na poli: skončyŭ svajo i chutčej dachaty! Praŭdu kažučy, ŭžo druhi miesciac darma chleb jem. Dužasci niama, ničoha rabic nièlha, a tak, kab darmajedam byc u dziaciej - kiepska. Strava nia lezie ŭ horła. Dyk vos i dziakavac Bohu, što kaniec padychodzic. Caho bajacca!? Dzietak na ludzi vyvieŭ, daŭ pasah, rozumu kolki moh navučyŭ...

*

Tolki što ŭspieŭ viarnucca duchoŭnik da chaty, adpravic Imšu dy siesci za stoł na sniedannie - adzyvajucca zvany...

Stary Bortnik addaŭ Bohu dušu.

Pšanica pasiejena, paršuki ŭ chlavie, siamiejka ŭparadku - moh pamirac spakojna... **B. L.**

NA MAHILU NAŠYM SLUCKIM HEROJAM

Siolatnija uhodki Słuckaha Paustannia byli adznačany, aprača zadušnych malitvau Rymskaj kalonii bielarusau, takža i vystupam znanaha našaha salisty, Piotry Koniucha ŭ dniu 25.X.na Mižnarodnaj Akademii Mastakou i Prafesyjanistau.

Spiavak naš u charaktary nacyjanalna - reprezentacyjnym, vykanau z udačnym sukcesam 3 vysokamastackija tvory, spamiž jakich najbolšy poklask vyklikala « Načnaja Revija » Hlinki.

USIM

Vy chočacie srebra? — Biarecie jaho,
Jak z miesiaca ljecca patokam jano,
Jak lustram vadzicu jano pakryvaje,
Jak vosien pa poli ničmi rascilaje.
Vy zolata prahniecie? — Kožyn biary,
Jak nieba pakryjecca im na zary,
Jak leta u kvietki jaho pierarobič,
Jak vosien pa drevach na lisci razdrobič.
Vam tre dyjamentaŭ? — Zbirajcie ich vy,
Jak zorami ŭ niebie zasvieciać jany,
Jak letam na traŭcy pavisnuć rasoju,
Jak snieham iskracca na soncy zimoju.
Vam chočacca česci? — Prymiecie ad tych,
Kamu nie zrabili vy kryŭdaŭ jakich,
Kamu pamahali vy praŭdy dabicca,
Kamu pamahali ad zdzieku ŭchilicca.
Vy chočacie slavy? — Šukajcie ŭ ludziej,
Kamu vy zrabili dabro biez hrašej,
Kamu vy paciechaju ŭ sumie byvali,
Kamu vy ŭ biadzie dy ŭsim pamahali.
Vy prahniecie ščascia? — šukajcie ŭ sabie,
U sercy šukajcie pry ščyraj malbie,
Ŭ sumlennia pytajcie — jano vam pakaža
Da ščascia darohu i ŭ čym jano — skaža!

ULAD INICKI

AKTUALNAJA ŬSIAČYNA

JAŠČE ADNA ENCYKLIKA

Jak preludyjum rasčyščajučym atmasferu viery da ahlašennia novaha dahmatu Ûniebaŭziaćcia NDM, ab jakim my pisali ŭ pieršym nomiary našaj hazety, zjaŭlajecca novaja papiežskaja Encyklika « HUMANI GENERIS » (Rodu Čalaviečaha), z dn. 12. VIII. 1950.

Josc jana pryncypovaj raspravaj iz sučasnymi pamylkovymi teoryjami navukovymi j relihijnymi ab pieršapachodžanni čalavieka, jakich u našym antyrelihijnym lichalećci hetulki namnožylasia.

Ajciec Sv. adciemiŭ, što Kaściol (Subožnia) nie zabaraniaje dosledaŭ u halinie evalucyi čalavieka, a tolki pierasciarahaje pierad pachopna-niedaciejlivymi dy tendencyjnymi vysnavami, utojesamlajučymi teorytyčnyja hipotezy ź faktami poŭnadziejsnasci.

Papiež vyjasniaje j hanić u Encyklicy nastupnyja ložnateoryi:

PANTEIZM (pryrodabostva); RELATYVIZM (ŭsioniapeŭnasć); IMMANENTYZM (ŭsabiepryčynnasć); EGZYSTENCYJALIZM (važnabytnasć (zamies važnasutnasci); HISTARYCYZM (ŭsiohistaryčnasć); Ale najbolej niebiaspiečnaj, bo prykrytaj maskaju aktualnaj, važnaj, cnoty, tak zvany IRENIZM (zhodapacyfizm), jaki pačynaje šyrycca nat siarod katalikoŭ. Amatary ireniźmu, hatovy zacierci ŭsie roznicy vieravyznanniavyja, dahmatyčnyja, dziela salidarnaha byccam zmahannia z ateizmam; ketkaja adnak salidarnasć, vystaŭlajučaja na niebiaspieku relihijnaha indiferentyzmu (abyjakavasci), nia josć zmahanniem, a pamahan niem, biažbožnictvu.

Najvyšejšy Navučajučy Autorytet relihijny ahlasiŭ takža pamylkovasć tak zvanaha POLIGENIZMU jaki navučaje, što Adam *nia josć čalaviekam indyvidualnym, a hrupaju pieršaludaŭ.*

Niekatoryja z hetych teoryjaŭ my vyjasnili ŭžo u artykule « Boh », tamu ahraničajemsia tut na samym tolki pierakladzie (nakolki heta mahčyma ŭ našaj movie) nazovau vyšuspomnianych teoryjaŭ. Kalis moža jašče da ich vierniemsia.

EXORTA AJCA SV. DA KATALICKAHA DUCHAVIENSTVA

Jaho Sviatasć Pius XII *dn.* 25 *vierasnia hh.* vydaŭ adumyslovuju egzortu (pavučennie, napaminak) da katalickaha duchavienstva ŭsiaho svietu, raspačatuju slavami: MENTI NOSTRAE (Apostalsk. napamin.).

Heny dakument zmiaščaje padrabiazna sviatarskija abaviazki ŭ sianniašnim lichalećci, asabliva adnosna biazbožnictva.

Ajciec Sviaty zaklikaje ŭsio sviatarstva da žyccia daskanalnaha, da praktykavannia evaneličnych cnotaŭ: duchovaha *ubostva; niavinnasci dy pracavitych studyjaŭ teolohičnych,* a takža i paznavannia antychryscijanskich bludnateoryjaŭ i *napramkaŭ: materjalizmu, sekularyzmu, indyferentyzmu* (abyjakavasci relihijnaj) dy inšych, dziela lepšaha zmahannia z imi. Asablivuju ŭvahu zviarnuŭ Jaho Sviatasć na niebiaspieku kamunizmu, pahražajučaha niatolki hramadzkamu j ekanamičnamu žyćciu, ale i ŭsiakim idealam duchovym, *chryscijanskaj moralnasci, viery ŭ Boha* dy vyšejšyja mety ludztva. Papiež pierascaaiarahaje adnačasna i pierad *niezdarovym kapitalizmam,* jaki niasie materyjalizacyju, abiazduchoŭlennie ci sekularyzacyju (kampletnaje zusviečćanie) žyćcia.

Pavodla dumki Najvyšejšaha Exortatara dy pavodla poklіku evaneličnaha pavinna duchavienstva stajac u pieršych radoch pry zmahanni za duchovyja idealy, za chrysicjanskuju moralnasc. Dla padrychtovy duchavienstva da hetaha zadannia Pieršanastaŭnik paručaje surovaje intelektualnaje j moralnaje, nie abniachajvajučy j fizyčnaha, ŭzhadavannie du*chavienstva, pahlyblannie jaho viedy, uvydatniajučy chry*scijanskuja socyolohiju, umacniannie pasluchmianasci j subordynacyi herarchičnaj.

U vadnosinach da kamunizmu napaminajecca, kab nia bylo nijakaha chistannia j niapeŭnasci što da kamunistyčnaj daktryny zlačynaŭ. Apostalski Pasad jasna vykazaŭ u niadaŭnych dakumentach liniju, z jakoje sviatar zyjsci nia moža, kali nia choča zlamać svaich abaviazkaŭ i ślubavanniaŭ. Pryvodzicca na pamiać letašniaja ekskamunika na *kamunistaŭ dy ichnich prychvasniaŭ.*

U vadnosinach da kapitalizmu exorta pierasciarahaje, kab nie zabyvali ab zhubnych vynikach hetaje systemy, bo kapital, pryvatnaja sobskasc i pryladzdzie pradukcyj pavinny prysluživacca dabru j postupu ŭsiaho ludztva dy być znadobjem abarony svabody j hodnasci asabistaj.

INŠAVIERCY PRA AJCA ŜVIATOHA J VATYKAN

U druhoj palavinie vierasnia h. h. adbylasia jubilejnaja pialhrymka ŭ Rym Ukraincaŭ, siarod jakich byli j pravaslaŭnyja, spalučajučyja svoj pietyzm da Apostalskaj Stalicy razam z katalikami. Hetuju šlachotnuju pašanu udakumentavali jany vielmi pryhožym darunkam (cennamastackaja huculskaja inkrustacyja) Ajcu Sviatomu z napisam: « Rimskomu Archireju Papie PIJU XII, Otcevi vsich Christijan, v Sviatomu 1950 Roci - Pravoslavni Ukrainci ». Dar byŭ daručany adumyslovym delehatam VP Sp. Sapihoj. Na heta byŭ atrymany praz Papieskuju Sekretaryju padziačny adkaz.

* * *

Jehipski ministar pry Vatykanie Taher El Omary Bey u presavym revju zajaviŭ, što « ŭ sianniašnich časach smiarotnaje niebiaspieki z boku spahanielaha kamunizmu, Muzulmanie lučacca c Chryscijanami dziela supolnaje abarony ». Znakam taho zbližennia, jak sćviardžaje Bey, josć fakt pradstaŭnictva narodaŭ muzulmanskich pry Vatykanie.

« Nichto siannia paminuć nia moža dabradziejnaha ŭplyvu Vatykanu pry farmavanni suadnosinaŭ miž volnymi narodami - skazaŭ Bey - bo Vatykan siahonnia josć mahutnaj *silaj u zmahanni z kamunizmam. Uplyŭ* hety acaniajuć niatolki Chryscijanie, ale Zydy j Muzulmanie, a naviet usie *ludzi, jakija majuć jakojniebudz paniaćcie ab Bohu* ».

Omary Bey hanaryćca tym, što jamu pieršamu vypala być delehatam pry Vatykanie, jaki daje moralnuju ŭspamohu ŭsim tym silam duchovym, što baroinacca ad ateistyčnaha nastupu.

NIAZVYČAJNAJA VIZYTA

LOURDES. — Maršal Montgomery, haloŭny kamandant *Abjadnanych Zachodnich militarnych sil*, u tavarystvie henerala Lattre de Tassigny lučyŭ da cudoŭnaha Sanktuarium u Lourdes (Francyja). Pabyvaŭšy u Biskupskim Palacy miesnaj dyjacezyi, jon zvizytavaŭ Bazyliku, dzie byu prysutny na viačernim nabaženstvie Eucharystyčnym. Zviedaŭ takža ustanovu *dla medycynskkaha spraŭdžannia niavylačalnasci* chvarobaŭ i kalectvaŭ cudoŭna azdaroŭlenych asobaŭ. Na razvitanni Maršal vyskazaŭsia pierad Biskupam Lourdes Mons. Theas, ab svaim niazvyčajna hlylokim uražanni, vyniesienym z hetaj vizyty (Microgiorn. N. 27, z 1. X. 1950 - Roma).

CIKAVYJA DAMAHANNI

NEW YORK — rabin adnaje tutejšaje izraelickaje bažnicy, dr. Rosenblum, zajaviŭ, što jon napisaŭ da Vatykanskich Uladaŭ damahannie zmieny apisannia Muki Zbaviciela *tak, kab nia bylo skazaŭ ab kalektyŭnaj adkaznasci* hebrajskaha narodu (Microgiorn. N. 27, z 1. X. 1950, Roma).

BIELARUSKAJA CHRONIKA

ZDAROVY DUCH BIEŁARUSKAJ MOŁADZI

U Čykaho znajchodzicca ciapier Haloŭnaja Kvatera Bielaruskaha Škautynhu. Vyjšla pieršaja tamašniaja Infarmacyjnaja Hazeta hetaha centru, ŭ jakoj padajucca moladzi sapraŭdy zdarovyja dumki. U punkcie ab službie Bohu havorycca:

« U skaŭckaj prysiazie kožny skaut vyrazna akreslivaje svaje adnosiny da Boha slavami: « prysiahaju, što pavodla maje najlepšaje voli i starannasci budu vierny Bohu... » Heta abaznačaje, što kažny skaut pavinien svaim žycciom i čynami dakazac, što jon imkniecca da adtvarennia ŭ svaim žyćci najbolšaha Idealu, jakim josć Chrystus. Bejden Povel kazaŭ: « Kali vaš skaŭtynh być mieŭby biaz Boha, lepš, kab jaho zusim nia bylo ». « Skaŭt josć pierš za ŭsio vieručym čalaviekam. Nia pryznaju skaŭtynhu, jaki *nia hruntavaŭsiab na relihii* ».

Sprava viery ŭ Bona, žyćcia vodla chryscijanskich pryncypaŭ josć niazvyčajna važnaj u sionnašni čas, kali biazbožža j materjalizm tak šyroka raspaŭsiudzilisia ŭ sviecie, kali manà, podstup, pryncyp « meta apraŭdvaje sposab », staviacca na miescy morali j viaduć da zahuby čalaviectva. Adradžennie hramadztva, stvarennie novaha typu čalavieka, niemahčyma biaz viery, biaz mocnaj apory ŭ Boha j Chrystovaj navuki ».

Zaklikajem našaje bielaruskaje Junactva pasviačacca duchoŭnym studyiam. Heta badaj najmahčymiejšaja siannia halina idejnapokliku, najlahčej atrymac stypendyju. Adyž i najpatrabniejšaja dla našaha bielaruskaha adradžennia, ŭ jakim *relihijnaja sprava tak zaprapaščana*. Kalib u chutkim časie zbylisia našy latucienni pavarotu na samastojnuju Backaŭščynu, dzie my tady vožmiem sil dla zrealizavannia našych relihijnych idealaŭ, biez jakich nielha j dumac ab našaj ščasliviejšaj budučyni.

RADIOSPRAVAZDAČA A. DR. Č. ŠIPOVIČA, DELEHATA NA KANHRES « PAX ROMANA » Ŭ AMSTERDAMIE

PAX ROMANA! UDZIEJNICTVA U JIM BIELARUSKICH INTELLEKTUALISTAU! *Ci heta dla nas važnaje?* Biassumniŭna - tak. Vyplyvaje heta iz samoha uže akreslennia sutnasci j metnasci henaj susvietnaj arhanizacyi: pašyrennie j pahlyblennie svajeprahramnym idejnaintellektualnym sudziejnictvam chryscijanskaha svietahladu dy budovy chryscijanskaha žyćcialadu. **Pax Christi in regno Christi** — Chrystovy žyćcialad u haspadarstvie Chrystovym! Budaŭničymi hetkaha žyćcialadu, a prynams jaho padrychtoŭki, samaachvotna robiacca ludzi svieckija intellektualisty, studenty ihd... Jany staviać sabie *metaj: adsunienaj, a ŭ niekatorych dziaržavach* brutalna vyhnanaj, evaneličnaj žyćciaasnovie pamahčy znoŭ praniknuć u žyćcio pryvatnaje, publična-hramadzkaje, kulturnaje, nacyjanalnaje, dziaržoŭnaje dy miždziaržaŭnaje, i hetkim čynam zbavić ludztvo; znajsci kankretyja sposaby dy inspiracyju da hetaha u arhanizacyjnaj supracy.

Ciž nie taho samaha šukajuć i našy idejnaadradženskija *bielaruskija arhanizacyi*, jak « BChAA Zyćcio », « BAKA Run » dy inšyja? Z hetaha vos i vyplyvaje taja važnakarysnasć našaha udziejnictva ŭ pracy « Pax Romana » naahul, a ŭ jahonym Amsterdamskim Kanhresie u asobnasci.

Pry krychu krutoj skamplikavanaj arhanizacyjnaj pracatechnicy j prahramie kanhresu, prablematyka j dyskusyi jakoha abiartalisia la centralnaje temy siolatniaje: « UDZIEJNICTVA U SPRAVIE ZBAULENNIA » - nam, bielaruskaj delehacyi, udalosia bolš zacikavicca dakladami:

Praf: Hoenen: « Intelihent katalik i sučasnaja kultura vieda ».

Praf. L. de Raymaeker: « Uplyŭ pazytyvizmu na sučasnuju dumku ».

Praf. J. Kälin: Evalucyjanizm i pachodžannie čolovieka »

Praf. Silvio Golizio (Turyn): « Pryrodnyja bahaćci i prablema pieraludniennia ».

Praf. W. Pompe: « Kryzys paniaćcia adkaznasci » (Utrecht).

Praf. M. Dougles Hyde (London): « Kamunizm i navuka zbaŭlennia ».

Praf. Mgr. A. M. Parent (Quebec): « Kulturalnaja rola Universytetu ».

Jak bačycie tematyka ŭ sensie aktualnavažnasci havoryć sama za siabie; josć čym cikavicca dy čamu navučycca; tymbolej, što ŭsie daklady adznačalisia pavažnahlybokim navukovym uzroŭniem dy mahutnaj vieraj: tak što na zakančenni Kanhresu zusim darečna scharakteryzavaŭ ich adzin prysutny biskup (JE. Bp Sloskans): « uciecha biare slucháć tak vysokanavukovych dakladaŭ i adnačasna tak hlyboka relihijnych z vusnaŭ ludziej svieckich, biaz sutanny teolohaŭ ».

A ciapier žmienka infarmacyjaŭ ab vonkava-arhanizacyjnym boku Kanhresu.

Arhanizavala jaho Holandzkaje Katalickaje Abjadnannie Studentaŭ pad vysokim pratektaratam J. Emin. Kardynala *de Jonga, Archibiskupa Utrechtu. Udziejničala ŭ jim* 1300 delehataŭ, reprezentavaŭšych 50 rožnych narodnasciaŭ. Bielarusaŭ reprezentavala delehacyja ad Bielaruskaha Katalickaha Abjadnannia « RUN », hod tamu sarhanizavanaha našym emihranckim studenstvam, a siannia zjaŭlajučajasia ŭžo siabram vyšnazvanaj susvietnaj arhanizacyi « Pax Romana ».

Naša maladaja arhanizacyja maje na mecie abjadnać usiu katalickuju bielaruskuju moladž dy intelihencyju, pahlybić relihijnuju viedu, luboŭ da Boha i Baćkaŭščyny, dbać ab moralnuju pastavu j dobraje imia Bielarusa na čužynie, pamahać moladzi ŭ zdabyvanni navuki j vyrablenni charaktaru. Hetyja vialikija mety, reč zrazumielaja, kudy lahčej nam budzie asiahnuć u ciesnym supracoŭnictvie z tak slaŭnaj mižnarodnaj arhanizacyjej jak « Pax Romana », ab čym miž inšym sviedčyć i jejny sukces udala praviedzienaha vyšnazvanaha Amsterdamskaha Kanhresu, zakončanaha pialhrymska-jubilejnaj vizytaj Rymu dy bahaslaŭlenniem Ajca Śviatoha.

Naležannie da salidnaj mižnarodnaj arhanizacyi ŭ svietavym maštabie dla Bielarusaŭ vielmi važnaje, bo heta ŭsviedamlaje ŭsie nacyi ab nas, uvodziačy u ichniuju susvietnuju siamju, dy dajeć attestacyju palityčnapraŭnaj i kulturanaj pavahi, zabiaspiačajučaj ad pretensyjaŭ da nas susiednich šovinizmaŭ. Heta karysć tak josć jasnaj i sama pa sabie zrazumielaj, što ŭsiakaje asprečvannie jaje, a tymbolej aktyŭnuju vuzkafanatyčnuju opozycyju suproć jaje, nielha inakš nazvać, jak fatalnym idejnakampramitackim škodnictvam.

Kančaju zacytavanniem adnaje z najvažniejšych, cikaviačaj i nas Bielarusaŭ, pastanovaŭ Kanresu:

« Siabry Mižnarodnaha Ruchu Katalickaj Intelihencyi dy Miznarodnaha Ruchu Katalickich Študentaŭ z nahody dvaccać pieršaha susvietnaha Kanhresu « Pax Romana » zviartajucca da ŭsiaho chryscijanskaha svietu z prosbaj dapamohi ŭciekačom intelektualistam i adzinkam biazdomnym, jakija tolki dziela prasledu relihijnaha, palityčnaha, abo rasovaha, zmušanyja žyć vyhnanskim žyćciom.

Jany spadziajucca, što chryscijanski sviet zrazumieje biazdolle prasledavanych i dziela dobraha imia cyvlilzacyi, za jakuju jany cierpiać, znojdzie razviazku hetaj trahičnaj prablemy.

Prafesary, uradaŭcy, dyplomaty, lekary, mastaki, prauniki, studenty, pradstaŭniki prafesyjanalnych chaurusau, biaz rožnicy nacyi, chaj parupiecca udastupnić usie tyja stanoviščy uciekačom jakija jany mieli ŭ svajoj baćkaušcynie. Ciapier jany prynukajucca da raboty dla ich nieadpaviednaj. Časta ichnija siabry ŭ tych krainach, dzie žyvuć, zusim nie zviartajuć uvahi na ichniaje biazdolle dy niedacenvajuć (niasviedama) tych skarbaŭ, jakija u sabie nosiać biednyja vyhnancy.

Viernyja Chrystovym zahadam kataliki ŭsich narodaŭ, chaj pryjduć z pomaćču duchovaj i materjalnaj, asabliva tym, što studjujuć na vyhnanni. Jany na hetu intencyju achviarujuć svaje malitvy j pasviatu ».

Pasla hetkaj dy padobnych rezalucyjaŭ bielaruskaja reprezentacyja niasie Bratom svaim niepachisnuju nadzieju na pomač dy na idejnapieramohu Sciahu Praŭdy Chrystovaj u adradženni harotnaje svaje Baćkaŭščyny, jak i u va usim sviecie.

a. Dr. Č. Sipovič.

Z BAĆKAŬŠČYNY

NAVAHRADAK. — Horad hety staŭsia pravincyjanalnaj sialibaj savieckich uladaŭ, u pieršuju čarhu NKVD. Nasielnictva horadu j vakolic u balšyni ŭžo skladajecca z « kapkazaŭ ». Relihijnaje žyccio amal zusim zlikvidavana. Viera prytailasia ŭ sercach jašče nia vyviezienych ludziej i niepachisna tryvaje. Nadychodziac viestki j ad vyviezienych u Sibir, jany zusim padobnyja da tych z 1939 j 1940 hodu, tolki viejeć ad ich bieznadziejnasć na chutkaje vyzvalennie dy mienšaja viera ŭ salidarnasć chryscijanskich narodaŭ. Spamiž vyviezienych mnohija ŭmiarli ad zniamohi, holadu j ciažernaje pracy ŭ kanclaherach (Int. Cot. Pr. Nr. 40, 4.X-1950).

DA NAS PIŠUĆ

Darahi i Viemli Pavažany Ajciec!

Z sapraŭdnaj radasciu ja daviedaŭsia, što Vy vydajecie časapis. Prysylajcie ŭsie numary, što vyjšli i u budučyni vyjchodzicimuć jakich 20 paasobnikaŭ, kali heta budzie dla Vas mahčyma. Častku adrasoŭ ja pry hetym vysylaju. Z ludzmi, bačycie, hetkaja sprava, što z Niamieččyny, jak pčoly z vulla razlacielisia ŭsie na usie baki... Šmat projdzie času, kab znajsci prynamsia bolšasc. Jak tolki z'arjentujusia jaki material dubzie padchodzic, što mahčymu duža achvotna padsylacimu. Vielmi ciešyć mianie, što dumajecie uviesci addziel dla moladzi. Tut u Amerycy šmat josć našych, ale tak paraskidany i zaniaty pracaj, što naahul trudna razharnuć žyćcio arhanizacyjnaje... Na katalickim hruncie moža i dalosiab što zrabic. Vielmi zaachvociŭsia našym katalickim rucham adzin tutejšy ksiondz, dobra znajučy našu movu. Pry dobrym zrazamienni našaje spravyjon moža byc nam duchova karysnym.

Vam addany V. P.
(U.S.A.)

VIELMI PAVAZANAJ REDAKCYI « ZNIČ »

Vos pišučy hetych niekulki sloŭ chaču vyskazać padziaku za atrymany Nr. časapisu i vialikaje zadavalennie z jakim my heta pryvitali.

Sapraŭdy hetaja hazeta josć vielmi pažadanaj i adzinaj, katoraja poŭnasciu zaspakojvaje duchovyja patreby bielarusaŭ katalikoŭ.

Dyk vos i ja chaču tut zlažyć henyja pažadanni, kab hety « ZNIČ » hareŭ i sviaciŭ nam biezpieraryŭna u ciažkaj i być moža jašče dalokaj darozie da našaje volnaje Baćkaŭščyny.

Adnačasna prašu Pav. Redakcyi prysylać na moj adres pa-2 (dva) egzemplary.

Z hlybokaj pašanaj - H. S.
(Anhlija)

Šmat Pavažanamu Ks. Dr. P. Tatarynoviču
Rym - Italia.

U suviazi z vychadam u sviet pieršaha numaru bielaruskaha katalickaha časapisu pierasylaju Vam najlepšyja pažadanni.

Bielaruskaja katalickaja presa adyjhrala ŭ žycci usiaho bielaruskaha narodu vializarniejšuju rolu. Jana vučyla narod žyc zhodna z pryncypami chryscijanskaj maralnasci, budzila i uzmacoŭvala nacyjanalnyja pačucci šyrokich bielaruskich masaŭ, uzhadoŭvala baracbitaŭ za volu krainy, davala čytaccm mahcymasc paznac našu slaŭnuju minuušcynu, infarmavala dakladna ab sučasnasci i klikala da pracy dla lepšaj budučyni.

Ja hlyboka pierakanany, što i Vaš časapis budzie pradaŭžac pryhožyja tradycyi bielaruskaj katalickaj publicystyki, niedachop jakoje u sučasnym emihracyjnym žycci tak baluča adčuvaŭsia.

Z hlybokaj pašanaj da Vas - A. K. (Australija).

*

Darahi Ks. Redaktar!

Dačakaŭsia ja ŭreščie katalickaha łacinskaha časapisu, dyk uschvalavany ad radasci pasylaju pryvitanni, padziaku i vyskazy poŭnaha zadavalennia.

Našu ŭzo šosty dziasiatak hadoŭ na svaich emihranckich plačach. Kalis na Baćkaŭščynie čalaviek z nieciarplivasciu čakaŭ sviežaha nomiaru bielaruskich hazet, spamiž jakich byla adnak « Chryscijanskaja Dumka » najmilejšaj.

Kali tak užo bylo na Bacikaŭščynie, to što havaryc ab žadanni atrymac hazetu u svajoj rodnaj movie tut na čužynie, (Australija) za dziasiatkami tysiač kilametraŭ ad svajho rodnaha kraju, dzie niatolki nia ubačyš rodnych zjaŭ, nieapisanaha charastva našaj pryrody, rodnych viosak, miastečkaŭ i haradoŭ z ichnimi tak milymi, hascinnymi, dabradušnymi j vietlivymi žycharami, z našymi zapracavanymi dbajlivymi žančynami haspadyniami, tak hutarlivymi j spahadnymi, ale j nia ubačyš taje razhulanaje maladoje naščadzi ŭ našych pryhožych samatkanach, zhryzota j paciecha baćkoŭ... Markotna robicca tut nia bačaćy usiaho j nie pieražvajyučy hetaha. Celymi miesiacami schnie duša biaz rodnaha slova. Jakža prahavita jana, pačuŭšy u tavarystvie, ci pabačyŭšy u druku rodnaje salodkaje slova da jaho kidajecca. Pamima hetaha, jakža casta adčuvaje ŭražannie strašenna prykraje by toje dzicianio, raskusiŭšaje ŭ kirmašovym hascincy niešta horkaje j hadkaje, zamies cukierki. Adzinaj paciechaj — heta hazeta relihijnaja, dzie nia znajdzieš ahidnych łajanak i zajadłych svarak, dzialby, nienavisci. Tym jašče milaja relihijnaja časopis, što asvojvaje helihiju, nabožnaje slova i abyčaj; bo-ž u cužoj hazecie, a nat sviatyni, nie adčuvaješ zalaviek hetkaj hlybokaj pryjemnaj hožasci, hetkich piesniaŭ i nabaženstvaŭ, jak naprykład « Hadzinki » da NDM, tak melodyjna u nas spiavanych, ci « Ražanca », a ŭzo pra čaroŭny « Sviaty Boža » spiavany u nas pa Mšy niama čaho j kazać. Nidzie tut niama ničoha padobnaha.

Pryjemna bylo sabie, adpačyŭšy u sviata, i na Niešpar pryjsci dy načytacca Psalmaŭ, ci na Majovaje, abo Ražancovaje nabaženstva.

Pa sviatyniach tut skroz niejk uslo Imšy cichija, nie piajucca. Jašče ŭ Niamieččynie to bylo krychu padabniej jak u nas. Pracesyi, asabliva Eucharystyčnyja, tak nastrajovyja i mnahaludnyja dy tak uračystyja; ci pialhrymskija pracesyi ŭ Vostru Bramu, Kalvaryju - hetaž nieba bylo na ziamli, dzie Zbaviciel naš išoŭ razam z nami, bahaslaviŭ nas... U Europie niešta padobnaje bačyŭ ja tolki u Alttetingu.

Pryvitać ciabie tut našym « Pachvalony » niama kamu. Tolki ŭ Bavaryi, čuŭ ja, zdaroviacca časta Boham, intelihenty j prostarabočyja. Bylo z kaho, Bratki, pryklad brać...

Ale ab hetym kali mo druhim razam - tut pačaŭža ja pra tuju našu relihijnuju hazetu. Sto za radasć! Užo nie ratatarny nomier našaha samatužnaha, jak byvala. « Adradžennia », a strojny, čyscienki, pavažny druk narmalny, bolš paduchoŭnamu pisany, dy šče dzie pisany — u histaryčnym Rymie, pry Apostalskim Pasadzie z bahaslaŭlennia Ajca Sviatoha, Piatrovaha Namiesnika. Ci heta nia łaska Boža, zabaviazvajučaja nas da vialikaj padziaki?

Toje z čym my viakami ŭzo zžylisia da čaho pryvykli: naš abrad, abeceda, nazovy, pramaŭlaje da nas i pryciahaje silniej. Heta vos i znajchodzim my u sviežaj hazecie.

Pamažyž Vam Boža, Pavažany Ks. Redaktar u hetym dobrym, ale j trudnym vydaviectvie! Usimi našymi mahčymasciami budziem pamahać i my.

Dz. J.

PAVAZANYM Sp. Sp. « V.P. », H. S., « A.K. » « Dz. J. », autaram vyšejpadanych pismaŭ, Redakcyja zasylaje ščyruju padziaku za dobryja zaachvočvajučyja slovy pryvietu i abiacanuju pomač, ad jakoje imienna j zaležyć vydatniejšaje vykanannie zadanniaŭ našaj presy. Dyk čakajemo pieršych ziarniat vašaj pomačy.

USICH PAVAZANYCH ČYTACOU Redakcyja prosić na ekskuzacyju za apazniennie j drukarskija niedachopy pieršaha nomieru pryniać pad uvahu:

1) vielmi skamplikavanyja farmalnasci lehalizacyjnyja;

2) pieraladavanasć zakazami dy niepadrychtavanasc tutejšych drukarniaŭ da usich cužych movaŭ, dla jakich ani drukaroŭ niama kampetentnych, ani apryčonych našych litaraŭ.

Peŭnuju kolkasć paasobnikaŭ udalosia nam pierad vysylkaj zbolšaha papravić, reštu vyslali niepapraŭlenyja z toju nadziejej, što heta zrobiać samy našy vyrazumielyja čytačy.

Jašče i ŭ hetym 2 nomiery nie udalosia pakanać usich niedachopaŭ, dziela niastačy hrošaj na matrycy (litary). Pry palepšanym adnak stanie finansovym spadziajomsia daviešci druk da mahčyma najlapšaj perfekcyi.

* * *

Padajecca da viedama, što Redakcyja naša dla žadajučych Bielarusaŭ-Katalikoŭ moža vystaracca ad Apostalskaha Pasadu Jubilejnaje Bahaslaŭlennie (u bielaruskaj movie), pa atrymanni personalijaŭ (imia j prozvišča), aplaty paštovaj i koštaŭ druku (75 cent.).

* * *

Braty Bielarusy!

Vaša mova dačakalasia majvyšejšaha pryznannia! Vy možacie karystacca joju ŭ kožnuju pjatnicu ŭ h. 18,30, sluchajučy Vatykanskich Radiopieradačaŭ na karotkich chvalach 50,26; 25,55; 31,10; i 196-na siarednich.

Radioaparat pavinien być nailepšaje jakasci.

Bibliochronika:

Niedaŭna vyjšli z druku nastupnyja knižki:

1) Ks. K. Stepovič - **Holas Dušy,** « Padručnik Žyćcia-praktyki Relihijnaj dla Bielarusaŭ, Rym 1949.
Vydan. IV papraŭlenaje i značna pašyranaje. Dastać možna ŭ Redakc « Zniču ».

2) a. Leŭ Horoško - « Sv Eufrasinia - Pradslava », Paryž 1950.
Histaryčny narys, pabielarusku Dastać možna ŭ redakc. « Bažym Šlacham ».

3) P. Tatarynovič - « S. Cirillo Vescovo di Turov e la sua dottrina spirituale », Roma 1950.
Vyniatki z daktorskaj dyssertacyi paitaljansku. Dastać možna ŭ redakcyi « Zniču ».

Chutka pakažacca ŭ druku novaja knižka:

4) Vasil Druja - « Ty I. Jana » ŭ apracavanni pavodle viedamaj pracy Schulgen'a « Du und Sie ». Dastać možna u red. « Božym Šlacham ».

Direttore respons.
Dr. P. FRUTAZ

IMPRIMATUR
E Vicariatu Urbis, die 26-IX-950
+ ALOYSIUS TRAGLIA, Archiep.us Caesarien Vicesgerens

Vydaviec
Ks. Dr. P. TATARYNOVIČ